

La rimur in chesa Salis : cumedgia in tschinch queders our da la vita engiadinaisa da temp vegl

Autor(en): **Bezzola, Ed. / Giéré, Otto**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **Annalas da la Societad Retorumantscha**

Band (Jahr): **41 (1927)**

PDF erstellt am: **30.06.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-198546>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

LA RIMUR IN CHESA SALIS

Cumedgia in tschinch queders our da
la vita engiadinaisa da temp vegl,

da Ed. Bezzola (Betschla) e Otto Giéré
suainter üna novella da Giov. Mathis.

Rappreschento per la prüma vouta a Schlarigna a la
Festa ladina da l'Uniun dals Grischs in onur dal 100avel
anniversari da Giovannes Mathis.

Persunas:

Maschel Janet Salis (Chasper Steinrisser)	Sar Andrea Blaunch (Giov. Mathis)	
Duonna Chatrina, sa Duonna (Lina Juon)	Duonna Clergia, üna cumêr (Elisa Donatsch)	
Gudench, lur figl (Peter Jehli)	l'Eva Duoch (Maria Campell)	
Nina Bütz, lur fantschella (Babigna Frizzoni)	Babigna, prüma giuvna (Berta Meng)	
Duonna Annetta Petz, lur chan- tunaisa (Hortensia Barblan)	Annamaria) Neisa) Mierta) Staschia) Nuttignia) Mengia)	} amias da Deta (Lini Fieni) (Anna Ganzoni) (Olga Meng) (Anny Hosig) (Germaine Hosig) (Margr. Coray)
Deta, sa figlia (Corina Meng)		
Giachen, sieu figl (Paul Ronzi)		
Duri Pain, il giteder (Gian Andeer)		
Giuvens e Giuvnas.		

Lö da l'acziun: Schlarigna :-: Temp da l'acziun 1690
(Traunter il prim e seguond act ais ün interval da duos mais.)

Duos pleds d'introducziun

La s-charsdad in pezzas dramaticas rumantschas stimulet avant ans ils autuors da quist'ouvretta da far üna prova in dramatisand üna da las bellas novellas da Giovannes Mathis. Seis ritrats da la vita engiadinaisa da temp vegl ans paraivan insuperabels, il möd da pensar e da discuorrer da nos pövel descrits in üna maniera usché vardaivla cha il far resüstar seis persunagis da vegls e s-chets engiadinais ed engiadinaisas sül palc scenic füss già ün'ouvra meritaivla per sai. Tant plü cha seis delizius requints eiran per granda part — as po dir — sepulits aint illas Annalas ed a la nouva generaziun nos bun barba Giovannes eira a paina cugnoschü per oter co per sias poesiettas ch'ell, gni vegl, faiva per minch'ocasiun. Nossa tscherna crodet sün „La Rimur in chesa da Maschel Janett Salis o Tuot ais destin“ lavur comparüda in las Annalas dal 1889. Quista novella o pitschen roman cun seis intretschamaint amurus dalettaivel e cun sias situaziuns comicas, ans paraiva ourdvert bain adattà per nos intent.

La lavur e las difficultads nu fütan però pitschnas. Que as trattaiva da dar a quist ritrat idillic ün bun po d'acziun e tensiun dramatica sainza sfigürar la cuorsa dals evenimaints ed ils protagonistis prinzipals dal requint. Cun quista mira gnit intretschà aint il seguond act il tramegl da las mattas, l'apariziun da la Deta Duoch e tuot que chi resulta landroura.

Finida la lavur nu satisfet quista nencha als autuors e la rappreschentaziun chi's avaiva previs — las rollas eiran fingià ripartidas — gnit suspaisa. Tschertas lungezzas dals dialogs ed il sviluppmaint dals ultims acts fettan tmair ün succes negativ. E nus decidettan da rispassar nossa lavur in la müdand e scurzind — ma la sort ed impegn da vocaziun ans separettan e nossa cumedgia get a finir in ün scrignöl inua ch'ella podet dormir bod desch ans d'ün sön interrout.

Pür cur cha ils da Schlarigna l'an 1924 decidettan dad onorifichar lur cher poet, in ocasiun da seis 100avel anniversari, in surpigliand la Festa ladina e dumandettan al infrascrit cussagl per üna pezza dramatica adattada, as sdasdet in el la vöglija d'as metter amo üna vouta vi da la lavur. In poch as eivnas fütan fattas las müdadas ed amo in plü cuort temp preparà la rappreschentaziun. La bun'accoglienza ed il success cha la cumedgia avet, ais, eau nu vögl srejar, in buna part da metter in quint als actuors, chi ün per ün cun ün zeli ed üna perseveranza insolita contribuittan a la buna reuschida.

Eu craj perque d'accumplir ün act da recognuschentscha, scha, in la publichand am permet d'aggiundscher eir ils noms dals actuors da la prüma rappreschentaziun. Ed eau profit eir da l'ocasiun per trametter ün salüd a meis collaboratur, ed ami Sig. Dr. Otto Giéré chi daspö ans as rechatta al eister. Eau sper ch'el possa dar eir davo tiers sia approvaziun a las müdadas fattas, las qualas per manchanza da temp stovet far sainza podair am procurar seis consentimaint.

Ed. Bezzola.

Il curunel e las tratschoulas da Deta Petz.

PRÛM QUEDER.

(Stüva in chesa da Maschel Janet. Üsch in fuonz da la scena. Pigna e baunch d'pigna a snestra. A dretta sül davaunt, maisa cun sül cudeschs e coppignas. Maschel Janet e Dna. Chatrina sun vi da la maisa fand cullaziun.)

1. SCENA.

Dna. Chatrina: Hoz ais güst trais eivnas cha nos Gudench ais arrivo. Cu cha'l temp passa! Segner Dieu schi!

Maschel Janet: Schi, schi, ma chera, che vuost, ils bels dis peran adüna cuorts.

D. Chatr.: Eau nu se, ma l'impissamaint cha ün bel di ans partiro'l darcho per turner in Frauntscha nun am lascha gnir sül drett'algrezcha.

M. Janet: Tuot ais destin, ma chera, tuot ais destin.

D. Chatr. Que stu propi esser. E pür, che bella vita cha pudessans avoir insembel, impè da stuvair ster co sulets cun nossa povra Nina ed avoir nos unic figl uschè dalöntsche e forsa per ans na pü al vair.

M. Janet: Che voust fer? L'umaun prupuona e Dieu dispuona. Scha que ais destino ch'el hegia da fer sia carriera militera stuero'l la fer. Ed alla fin sch'ün di turnero'l darcho a chesa scu curunel.....

D. Chatr.: Ah, schi curunel, curunel — eau nu poss pü udir quist pled. Que ais bain que ch'el disgrazchedamaing s'ho miss in testa e ch'üngün nun ais in cas da'l piglier our. Que ho cumanzo quella vouta ch'el ho vis il curunel Planta e quels duos ufficiels vi Samedan. Che vaiva'l — appaina quattordesch ans — e daspö nu discurriva'l pü dad oter cu dad ir eir el üna vouta creschieu in Frauntscha e s'ingascher tar la guardia svizzra.

M. Janet: Insomma, ses ans ais el uossa sto davent e grazcha a sia condotta exemplera ais el già dvanto uffiziel. Tü vezzast, chera Chatrina, cha fin accò il destin l'ho volieu bain.

2. SCENA.

Nina: (entrand) Sar patrun — Duri il guiteder ho tramiss per ir a vair da quels tierms.

M. Janet: Vo bain, vo bain.

D. Chatr.: E Gudench nu's ho auncha fat vair.

Nina: (riand suotour) Na, na, eau craj ch'el sto güsta sü.

Dna. Chatr.: Tü hest üna tscherina rianteda, chi sgür significha qualchosa d'bun.

Nina: (cun tun misterius) Haune udieu cur ch'el ais gnieu a chesa?

M. Janet: Eau na.

Nina: Natürel, al Sar patrun as podess rumper aint la porta d'chesa ch'el nun udiss.

Dna. Chatr.: A me m'ho que parida d'udir qualchosa. Que saro sto mezzanot passeda....

Nina: (cun tun significant) Ad avaiva battieu las duos.

Dna. Chatr.: Pussibel!

Nina: Schi, schi, que ais sto üna lungia mezza saira. Els vzaron cha nos curunel cumainza plaun plaun as lascher lamger ed a piglier interess vi dad otras chosas cu be vi da sia melprüveda speda e vi da sieus benedieus cudeschs.

Dna. Chatr.: Que füss bain bun.

Nina: Schi, cha dian che cha vöglian — eau Dieu ludo chi sun s-chaffida da möd cha vez ün bun po pü dalöntsich cu bgers oters. Eau di be: Que ais il prüm pass, e vzaron cha il seguond ed il'terz seguiron.

M. Janet: Natürel, Nina ho darcho fat sieus pianos e craja da podair fer ir tuot zieva sia testa.

Nina: Schi, natürel ed aunch'üna vouta natürel Sar patrun. Scha tuot füss scu El chi lascha cha l'ova cuorra inua ch'ella voul, as rivess dalöntsich.

Dna. Chatr.: Ma schi che vulestast fer, ma chera Nina.

Nina: Che cha vulest fer? Cha faschan fer a me, Els vzaron. Eau di e tuorn'a dir, nos Gudench nun ans parta pü. Che cha fatsch, nun als dia. Crajane cha vögliam fer rir our

dal sar patrun. Na e madinà. Ma cur cha gnaro il di (ch' eau in mieu spiert vez a gnir) cha nos Gudench dscharò, oramai nun part pü, allura sarò eau, Nina, chi ri e na il sar patrun.

3. SCENA.

Gudench: (in mondura da chesa aintra leger)

Bun di, bun di — ais darcho il cussagl' da guerra insembel? (riand) Che ho'la nossa buna Nina darcho?

(do il maun al bap ed ün bütsch alla mamma)

Nina: Grazcha, schi, schi, do pür eir tü giò per tia Nina tü nosch mattun, melscort, ingrat cha tü est. (tuots rian)

Gudench: Nu't agiter, nu't agiter — eau sper bain cha que nu sarò pervia da me cha tü t'hest s-chodeda in quaist möd . . .

Nina: Schi, güsta pervia da te, noschun — ma lascha cha giaja a piglier ün po lat chod cha tü nun hegiast da't almenter cha nun at trattans uschè bain scu cha tü gnarost tratto in tieu bel Paris. (parta)

Gudench: (as mettand a maisa riand) Esser ais que adüna la veglia Nina.

M. Janet: Sch'ella nun avess be que deffet ch'ella craja da vair adüna pü dalöntschi cu'ls oters.

Gudench: Schi, schi, sün que lo pich'la adüna.

Dna. Chatr.: Ma che volais, dall'otra vart guard'la eir sül nos, scu scha que füss il sieu e ho bgeras bunas qualiteds.

M. Janet: (in tun significant)

Ella so tuot que chi's passa a drett'ed a schnestra ed in tuot voul'la metter aint sieu nes.

D. Chatr.: Na, eau manag per exaimpel sia grand'amur per te Gudench. Que ais sto ün fatschögn, già dad eivnas in nò, cur cha que ho gieu nom cha tü vainst e noss'algrezcha cur cha tü est arrivo nu po esser steda pü granda cu la sia!

Gudench: Schi, schi, eau se, cha ir gess'la tres il fö per me.

D. Chatr.: Ma nu voust manger qualchosa, Gudench?

Gudench: Na grazcha mamma, eau pigl be üna coppa lat, allura vegn a fer mieu exercizi da speda ch'eu faiva adüna uschigliö aunz cruschigna. Hoz sun eau tard.

Nina: Natürel, eau'm dun be da buonder cha tü nu pigliast tia benedida speda aunch'in let.

Gudench (riand) Ma speda nun ais l'amia da Nina.

Nina: Zuond brich. Schna eau avess da cumander füss'la da lönch innò inua chi cresch'il paiver.

D. Chatr.: (a Gudench) Quista damaun hest propi dormieu pü lönch cu'l solit. Ma tü est eir gnieu brav tard a chesa. Que pera cha tü at divertast passabelmaing in cumpagnia.

Gudench: Schi mamma, eau am divert propi bain. Eau chat uschè bel quella liberted chi regna cò traunter giuvens e giuvnas.

Nina: E pür, que ho volieu! Il prüm temp at mettaivast daffatta la saira vi da tieus benedieus cudeschs.

Gudench: Che voust, mia Nina, eau nu poss ster tuotta sted sainza fer ünguotta. La quietezza da noss munts e nos ajer sun scu fats aposta per as der giò cun stüdis. D'utuon —

Nina: Vainst darcho cun la partenza?

D. Chatr.: Forsa at decidast tuottüna.

Gudench: Na, na, chera mamma.

M. Janet: Insomma il destin —

D. Chatr.: (sto sü) Cher figl, tü sest cha que ais l'unic giavüsch da tieus genituors —

Nina: — e da tia Nina —

D. Chatr.: Il pü grand giavüsch cha nus tuots avains auncha. Na, na, scu uossa nun partast pü, tü stest saimper cun nus, nischi. Amô figl, uossa cha'd essans vegl's avains pü chi bsögn da qualchün chi'ns sorria e'ns renda la vita main trista, nus nu't laschäins pü partir.

Gudench: (riand) Vus savais bain cha uossa m'ais que impussibel da renunzier alla vita militera, siand granda probabiled, cha in poch's ans possa obtgnair ün gro fich avan-

tagius ed allura podais esser sgürs cha tuorn tar vus e passerons insembel dis d'incomparabla leidezza e felited.

Nina: (gritta) Tü turnerost cur cha-d essans tuots trais aint a San Gian, sfruntô, bizarum, na, tü nun partirost pü, eau't dun charta e sagé, verguogna da tieu fat da volair pü bair ad ün schnat sdratsch mondura da curunel cu a tieus bap, a ta mamma ed a ta Nina. Ma pür spetta eau saverò bain t'impedir da partir.

Gudench: (la strandschand sieu maun) Nina, Nina, tü est üna terribla. Cu poust eir tschantscher uschè. Tü poust crajer cha que'm fo paina d'udir similis rimprovers. Basta eau vegn (piglia la speda e sorta)

4. SCENA.

D. Chatr.: Breva mia Nina, tü hest fich bain fat da'l fer üna brava parlatta. — Schi, schi, tuots trais stovains fer nos pussibel da'l impedir da partir.

Nina: Laschè fer ad a mi.

D. Chatr.: Ma di'ns que cha tü quintast fer, di'ns?

Nina: (sorriand) Que cha quint da fer! Ella so bain, duonna patruna, cha, grazch'al Tschel, il Segner m'ho s-chaffida e fatta cha vez uschè dalöntschi — ed in bgeras chosas pü dalöntschi cu oters — e per consequenza se eir que chi ais da fer cha Gudench nu parta pü.

D. Chatr.: Ma schi, che di'ns almain che?

Nina: Che? cha'l fains marider!

D. Chatr.: Marider? mo chera Nina!

M. Janet: Marider — schi — schi marider.

Nina: La chosa principela ais ch'els nu's masdan brich ne zich in quist affer, cha sgür be eau se mner a buna fin. Eau m'incharg da'l tschercher e'l fer gnir inamuro in qualche giuvna richa e breva, baininlet chi saja vschina da Schla-rigna u almain da cumön e sch'ella nun ais neir güsta d'üna famiglia uschè nöbla scu la nossa schi per que nun guardarò neir taunt per stigl.

D. Chatr.: Ma cu voust fer, cu voust fer, mia cheia Nina?

Nina: (as dand importanza) Schi duonna patruna, in quist affer sun sgüra da reuschir, ma sgür na sainza paina e fadia. Eau nu fatsch bainschi scu cha fessan els, surtuot il sar patrùn chi nu's sdovless ne's disturbess zuond brich per prover da drizzer our qualchosa in merit ed impedir cha'l ans parta darcho.

M. Janet: (sorriand e fand üna fletta) Eau as he saimper dit e's di darcho e sgür e tschert cha in quist pover muond tuot ais destin. Tuot que cha fains e farons per impedir cha Gudench parta, nu serva sgür ad ünguotta. Scha que ais destino ch'el parta partiro'l tuottüna. Dieu guida, redscha e destina tuot e nus stovains ans suottametter cun rassegnaziun a sia sencha volonted, pür craje'm, tuot ais destin.

Nina: Destin, darcho destin, el nun ho propi mê in buocha chi quist mêlprüvo pled «destin». Perfin cur ch'el mangia flettas cun painch e meil (voul taglier gio ün töch chaschöl ma in sa rabgia fo'la que cun tela forza cha'l plat as cupicha ed ils töchs chaschöl vaun per maisa intuorn)

Schi «destin» per el tuot ais destin e scumet ma testa cha scha nossa chesa clappess fö, schi cha per el füss que darcho destin e per conseguenza nun füss neir niauncha da prover da stüzzer il fö, nischi?

Na, pür ch'El sapcha, tuot nun ais destin, il Segner güda schi, ma eir nus stovains ans güder, ans indschigner e'ns sdovler scha volains reuschir in bgeras chosas e parvgnir a nos büt.

Da que avis e parair eiran mieus buns barmörs, taunt mieus bap cu mia mamma — cha'l Segner hegia arvschieu lur ormas in sia gloria —.

5. SCENA.

(as öda a clamer in sulèr „Holla“)

Nina: Que ais sgür Duri, il guiteder.

M. Janet: Schi fo'l gnir aint.

Nina: (discuorra our dad üsch) Gni aint, Duri. (El vain)

D. Chatr.: Pigliè plazza.

Duri: (entrant) Il bun di, stimatischem Sar Mastrel e sar Cumpêr — il bun di stimatischma signura Chatrina e Giunfra Nina — la beadentscha del tschêl saja cun Els.

Tuots: Bun di, Duri.

M. Janet: Vus essas gnieu per ir a vair da quels tierms dal pro da barba Lüzzi.

Duri: Schi, ondrischem Sar Mastrel.

M. Janet: Schi, tschantè's ün momaint, eau stögl be ir a trer aint mias s-charpas.

D. Chatr.: Do'l üna coppa café.

Duri: (inastschantand) Grazcha stimedà signura Mastralessa. Il café cha ma duonna fo lasch gugent baiver als oters, ma üna coppa dal sieu —

Nina: (ais ida per üna coppa e ho miss sü) Gni no cò sper la maisa — piglieros eir ün töch paun e chaschöl.

Duri: (Gnand tar la maisa) Grazcha Giunfra Nina Salis. El-l'ais scu la Marta illa Sencha Scrittüra chi s'impaisa adüna be als oters.

Nina: E vus essas scu quels da Brüsch, chi faun tschient-milli complimaints e piglian allura bain gugent. (cambiand tun) Ma quinté che noviteds aise in vschinauncha.

Duri: Mo chera Giunfra Nina, que poch cha se so-l — ella pü bain cu eau. — scih, scha voless quinter tuot que chi as passa da not — — — mas cheras signuras.
(Nina e Dna. Chatrina as guardan fand, tshegn)

Nina: Vus vzaros da bellas cur cha giais da not per vschinaunch'intuorn a clamer las uras.

D. Chatr.: Ma scha's vuless ster a crajer tuot que chi vain quinto, nischi Duri.

Duri: Na, stimatischma Duonna Chatrina, eau nun sun ün da quels chi crajan inmincha falistorgia, ma da chosas ch'eau d'he vis cun mieus egens ögls nun am lasch piglier la cretta. Ed il signur reverenda ho dit svesch cha üngün, nun ho auncha pruvo cha nun existan visiuns e povras or-mas condannedas da Dieu a nun avair pos.

D. Chatr.: Mo che cha vus dschais.

Nina: Mo e che fais cur cha v'zais qualchosa usché?

Duri: (sto sü) Mieu bun bap barmör — cha'l Segner l'hegia arvschieu in grazcha — chi ais eir sto guiteder, cognuschaiva Dieu ludo tuot quellas chosas a fuonz e m'ho musso a temp cu chi s'ho da's contgnair in quists cas. La chosa principela ais da nun as volver suot üngünas condiziuns, scha l'appariziun u chosas simlas vain cunter vus, schi stais salda sainza as mouver, sch'ella sto salda schi la giais plaunet incunter.

Nina: E discuorrer nun as suos-cha neir, ninà?

Duri: Ha, culs spierts bricha, ma mez suot vusch as disch sü sieu verset.

D. Chatr.: Cu?

Nina: Vus mi'l avais fingiò üna vouta dit sü: Barlic — barlocorum (mettand sü café) e cu pü?

Duri: Barlic - barlocorum
E nihil obsque eo
dal malam dal malorum
Omnia cum Deo.

Nina: (prova da dir zieva)

Duri: Schi, schi.

D. Chatr.: (dand dal cho) Ma schi, eau craj, cha vain bger exagero. Basta eau stögl be ir a vair inua cha mieu hom sto usché lönch. El tschercha sgür darcho qualchosa e nu chatta. A quels homens, quels mes-chels (as oda M. Janet a clamer Chatrina, Chatrina) V'zais ch'el clama (vo)

Nina: Schi vus essas persvas, cha Eva Duoch saj'üna stria?

Duri: Eau schi, Giunfra Nina, ed eau craj eir da l'avair incuntreda pü d'üna vouta la not per vischnaunch'intuorn

Nina: L'avais cuntschida?

Duri: Na — eau vegn per mia via e nu m'impach cun spierts e cun stria scha'm laschan in pos e scha'm vöglian fermer schi oz eau ma linterna e di mieu versin e davent sune.

M. Janet: (vain sün üsch a clama) Duri eau füss pront.

Duri: Eau vegn, eau vegn (in partind) Schi grazcha sti-

meda Giunfra Nina Salis, cha'l Segner la mantegna la vista scu sieu bun cour. (sorta)

Nina: (segua, provand da dir sü per se il versin da Duri)

Barlic — barlocorum, dal malam, dal mal — orum

Omnia An—drea e anda Doratea o qualchos'uschea.
(sorta)

6. SCENA.

Gudench aintra a bratschas cun Nina. El ho la speda, Nina la scua i'maun. Els vaun fin immez stülva inua Gudench fand spass, plazza a Nina la fand tgnair la scua scu ün schluppet. El fo duos pass dalla vart, piglia positura e cumanda

Attention! Garde-à-vous!

Nina: (riand) Üna pulenta — gard'a te!

Est darcho sto cun tia melprüveda speda sün crapenda ans furer il tol? possast mê fer oter, ajamen in Dieu.

Gudench: (fo üna manövra cun la speda) Eau stögl m'exerciter mincha di per mantgnair mias lisüras flexiblas. Uschigliö cur cha tuorn a Paris —

Nina: O possast finir cun tia disgrazcheda chanzun. Tü melprüvo sfatscho mattun sainza cour. Na, na, tü nu tuornast pü a Paris, tü nu partast pü davent da Schlarigna.

Gudench: Mo chera Nina.

Nina: Na e madinà. E scha tü provast da partir schi tuots trais ans büttains intuorn culöz e't supplichains in amur da las plejas dal Salveder da nun ans banduner e vzarons scha tü hest il curaschi d'ans stumpler davent a d'ans aschaschiner da fadia be per amur per üna maladetta unifuorma da curunel — cha'l Segner nu'm scriva mieus pchos, cha tü'm fest blasmer — amen.

Gudench: Quieta't, quieta't, chera Nina.

Nina: (vi e pü irritada e mez cridand) Na eau nu'm quiet — e pür sapchast que cha craj. O que nu po esser oter, cu cha tü hegiast a Paris qualche duonna mêlprüveda chi t'attira, chi t'ho instrio e mno al mêl — üna disgrazcheda, sfatscheda chi ans ho invulo ti'amur e bainvuglientscha — ah — (s'ho tschanteda, metta sa testa in sieu squassel e cumainza a scuffuonder dad ota vusch)

Ah, povers, schi povers disfurtünos cha nus essans —

Gudench: (as laschand gnir pcho, as tschaunta dasper ella e prova da la trer a se)

Nina, Nina, sajast radschunabla, eau at gür pel salüd da mi'orma, cha nun he üngün a Paris, üngüna femna chi m'attira. Be mieus bap, ma mamma e tü essas per me il muond, il tuot. E poi tü sest bain cha scha part, schi cha que saro pür d'utuon e fir allura poss eir eau avair müdô idea. Ma per uossa laschè'm continuer mieus stüdis ed exercizis, que ais per me ün grand passatemp. Ve no, ma Nina, ve no e sajast radschunabla, tü sest bain ch'eau t'am sco scha tü füssast ma mamma
(sto sü e vo duos pass vi e no)

Nina: (sortind la testa our suot sieu squassel, sorriand tres larmas) Melprüvo nosch mattun, ve no e tschaunta't ün momaint cò sper me. (Gudench as tschaunta e metta la speda ch'el ho in maun a traviars sün lursnuogls. Nina do üna cul maun alla speda ch'ella rodla per terra) Na, prüma davent cun quista speda chi-d-ais la cuolpa da tuot.

Gudench: (ria e la lascha fer, el l'ho missa sieu hratsch intuorn culöz) Na, na, mia chera, scha vuless m'inamurer, schi chattessa bain eir in Engiadina üna chi am plaschess.

Nina: A schi? schi and aise tuottün'üna chi at plescha pü bain cu las otras.

Gudench: Chera Nina, sch'avess eir pü simpatia e bainvuglientscha per üna da nössas giuvnas, schi poust esser tscherta, cha mê nu la faro vair ch'ella am plescha.

Nina: E perchè?

Gudench: Perche forsa ch'ella pigliess allura eir bainvuglientscha per me e que füss sgür mêl e dan per tuots duos.

Nina: E chi füss quista furtüneda, chi gioda la simpatia da Sar Gudench? Esser est bain poch confident cun ils tieus, tü nosch mattun.

Gudench: Na ma chera, digià ch'eau nun vögl ch'ella sapcha, ch'ella am plescha, nun vögl neir ch'üngün sapcha chi ch'ell'ais.

Nina: (as mettand in positura) Tü nun voust ch'üngün sapcha chi ch'ell'ais (cun ün sorrir da sdegn) Oh tü pover infaunt

— schi infaunt at di ed auncha ün bain innozaint. A ta Nina discht que co — a ta Nina, cha tü sest fich bain cha, il Segner l'ho s-chaffida cha in tuot — schi in tuot vezz'la pü dalöntschi cu tschient oters. — Sapchast mieu bluord curunel, cha aunz och dis, Nina Salis sainza avair 'bsögn da tias confidenzas, dscharò al bel uffiziel — Gudench da Salis, chi chi ais quella signurina, chi ho la furtüna d'al plaschair. (parta)

7. SCENA.

Gudench: (sulet, resta inavous riand, sto allura sü e vo dand dal cho sü e gio per stüva)

Ha, ha, quella povra Nina — ella voless sur mort e fin chatter ün bun partieu per me. E per am volair memma bain e volair a tuotta forza am tschercher ella üna duonna, perd'la. propi la testa — vzarò's cha ün bel di ella gnarò am dir cha sun spus e cha ingiovina cun chi — — —
(piglia sia speda e cumainza a fer ün exercizi)

Deta: (chaunta dadour la scena) Eau sun üna giuvnetta — —

Gudench: (Interrumpa sieus exercizis, vo vers la fnestra e sto ad udir, finida la chanzun disch el con tun significant:)

Deta — Deta Petz (Guarda auncha pü bain our da fnestra)

Ma chi so inua cha l'ais quista chazra matta — — —

Deta: (chaunta auch'üna vouta las duos ultimas lingias o il seguond vers)

Gudench: (As sfadia da vair inua ch'ell'ais)

A l'ais vi'n talvo. Chi so che ch'ella fo lò Spetta, giò da nossa crapenda as po vair aint in lur talvo. (as parta)

(La Scena resta üna pezza vöda)

8. SCENA.

Nina e Duonna Clergia aintran.

Nina: Mo fortüna granda, ch'Ella vain ans fer üna visita. Ad ais sgür pü d'ün'eivna ch'Ella nun ais pizzata aint nossa porta.

D. Clergia: E da quistas uras nischi? Ma scha m'haun dita cha Maschel Janet trametterò hoz üna charta giò las

Agnas per der al pot per la Frauntscha ed eau al vess gugent do quistas duos lingias per mieu frer cuaint, sch'el fess il bain.

Nina: Mo gugent, gugent, ch'el farò quist servezzan e postüt ad ella signura Clergia. El ais ieu be avaunt poch momaint cul guiteder, cun Duri, eau craj zieva tierms. Ma ch'Ella as tschaunta, ch'Ella as tschaunta ün momaint. Dna. Chatrina ais be ida ün sagl vi tar nossas chantunaisas, ma ella stu turner d'ün momaint a l'oter.

D. Clergia: Ma eau nun at voless tegner sü in tias fatschendas. Eau lasch cò la charta.

Nina: Na, na, chera Signura Clergia. Ella nun am disturba daffatta brich. So'la cha in dumengia zieva predgia seguonda sun passeda aposta zieva giò sa chesa, perche ch'eau se ch'ella da quell'ura ais quasi saimper a plaz süil baunch in sieu üert. Ma nu la vzand m'he propi impisseda: Eau am dumand be scha nossa Signura Clergia ais ammaleda —

D. Clergia: Na, na. Dieu ludo essans tuots sü da cho e tü ma Nina Salis eir?

Nina: Schi grazcha, Dieu ludo. (dalla vart) Ella am tüagia, perche cha sun üna Salis.

D. Clergia: Ed ils tieus in chesa sun eir tuots bain?

Nina: Tuots charinamaing grazcha. Be la duonna patruna ed eau cridains già ed essans in anguoscha pervia cha nos Gudench voul darcho partir e turner quist utuon in Frauntscha, o que ais bain terribel per nus.

D. Clergia: Schi, schi, quist impissamaint as sarò bain penibel, ma el volerò continuer sa carriera militera.

Nina: Schi apunto e dvanter curunel.

D. Clergia: Che aise, ses ans, ch'el ais sto davent?

Nina: Schi Signura Clergia, ses ans ed uossa sch'el tuorna ad ir so'l Segner quaunts ans ch'el starò darcho.

D. Clergia: Ed é'l propi decis?

Nina: Schi pür memma, ma l'ho auncha da fer quint cun me.

D. Clergia: Ma l'unica füss cha'l fessas — — marider!

Nina: Güst istess'idea scu la mia, chera Signura Clergia. Schi, il Segner m'ho s-chaffida cha vez eir eau pas-sabelmaing dalöntschi. Güst pled per pled que ch'ella am disch he dit eir eau als mieus, ma pür memma fin uossa pera cha nos figl hegia pöcha vögliä da's marider.

D. Clergia: Taidla ma Nina Salis, eir ch'eau se e cha tuot so, cha tü nun est naschida cun la testa aint in ün sach, schi tuottüna am permet da't der ün cussagl.

Nina: E que füss?

D. Clergia: Fo ir tieu Gudench üna vouta giò Zuoz. Eau sun persvasa cha scha tscherta signurina richa, nöbla e suortuot bella, cha cognuosch cugiò, il vezza in sia bella mondura d'uffiziel, chi al sto uschè bain, schi ch'ella sarò bainbod fö e flamma per el.

Nina: Ma allura cu vulains ils mner insembel?

D. Clergia: Per que nun at fer pissers. Eau giarò giò magari bel ed aposta in visita tar ella, farò da maniera ch'ella sgür e tschert tschauntscha dad el, que cha farò eir eau. Eau m'incharg allura bain eau cha's vezzan üna vouta, cha's discuorran ed il rest allura vo be sulet. Tü m'inclegiast nischi Nina?

Nina: Schi, schi. Signura Clergia, que ais üna stupend'idea.

D. Clergia: Be t'arcumand cha üngün oter cu tü ed in cas Gudench sapcha que ch'eau t'he dita.

Nina: Natürel, natürel, eau incleg. Eau vögl bain vair ch'el giaja giò bainbod. O eau nun se cu l'ingrazcher cha Ella am voul güder in quista fatschenda. O Dieu che dalet ch'eau he. Allura cha il Sar patrun vegna pür darcho cun sieu gramazchus destin ed adüna darcho destin. Schi, scha'l Segner voul taschero'l üna vouta.

9. SCENA.

D. Chatr.: (entrant) Mo bun di, bun di chera Clergia, eau füss bain gnida pü bod sch'eau'm vess imagineda, cha tü füssast cò.

(ho ün'enveloppa in maun e la pozza sün maisa)

D. Clergia: (zieva l'avair salüdeda)

Mo chera Chatrina, eau nun avaiva uossa neir quella summa prescha. Nina m'ho tgnida buna cumpagnia.

Nina: Schi, schi ed avains eir discurrieu da Gudench. Che pissers cha nos sfrunto nosch mat ans fo cun sieus discuors da volair d'utuon darcho turner a Paris.

D. Chatr.: (dand ün sospir)

Schi, schi, scha m'impais cha darcho per ans nun il vzarons pü — —

D. Clergia: Mo chera Chatrina nun at lascher fingiò uossa gnir il cœur greiv. Fin d'utuon ho'l auncha temp da müder idea.

D. Chatr.: Be cha que füss, be cha que füss!

Nina: Que sarò — schi, eau dun chart'e sagé cha que sarò.

D. Chatr.: Ed in chesa hest tuot bain?

D. Clergia: Schi grazch'a Dieu essans tuots sü da cho.
(S'oda a batter)

Nina: (giand sün fnestra) }
D. Chatr.: } Chi mê aise?

Nina: (discuorra our da fnestra) Tia mamma? Schi ell'ais cò!

D. Clergia: (vo eir alla fnestra)

Visitas? Anguoscha allura s-chüsé'm. Eau gnaro ün'otra vouta. Eau volaiva be der quista charta a Maschel Janet.

10. SCENA.

D. Chatr.: (sorriand suletta)

Schi, schi, scha tuot füss uschè lavurius sco buna Clergia e sas figlias. E tuot faune sves. A filan e tessen tuot in-viern ed a Tschinquaisma daun'allura eir taunta passa d'taila per ün als povers in vschinauncha. Nussas ans contentains da filer launa e fer stinfs, ma scha Gudench as maridess vulessans bain eir ans metter cun sia duonn'insembel a filer glin e fer tailas per ils bsögnus.

(a picha sün üsch)

Chi ais cò — inavaunt.

11. SCENA.

Deta: (Guard'aint dad üsch)

D. Chatr.: Ah, est tü, chera Deta? Pür ve, pür ve ma figlioula.

Deta: Savais che ch'avais smancho vi tar nus?
(ho zuppo qualchosa davous las arains)

D. Chatr.: (smorta) Smancho?

Deta: Pür ingiovinè.

D. Chatr.: Che po que esser? Il retrat da Gudench in unifuorma d'he eau bain piglio darcho innò?

(evra il paquet ch'ell'avaiva pozzo sün maisa, smorta)

Ma cu? nun l'avaiva miss darcho aint il palperi?

Deta: Na chera madrütscha cò é'l — vus l'avais pozzò sül maisin ed avais piglio be il palperi. Segner, vus avessas do ün bel sagl scha nu l'avessas chatto pü, nischi? La mamma ho dit: Vo vi svelt, svelt e porta'l inavous, uschi-gliö povra Duonna Chatrina savess gnir in bellas anguoschas.

D. Chatr.: Grazcha, grazcha ma matta.

Deta: Schi adieu.

D. Chatr.: Oh, che prescha — tschaunta't ün momaint, tü nun at fest uossa mê pü vair in nossa chesa — eau craj cha daspö cha Gudench ais cò nun hest pü pizzo aint porta, e perche insé?

Deta: (imbarazzeda) Ma eau d-he — eau sun — eau stögl —

D. Chatr.: Ma cu, eau sun — eau stögl, tschà, di perche cha tü nun at fest pü vair.

(Gudench aintra e resta eir ün po perplex sün üsch)

12. SCENA.

D. Chatr.: Cò vain Gudench.

Deta: (sto stü imbarazzeda e voul ir) Bun di, Sar Gudench.

Gudench: (la stenda incunter il maun) Bun di Giunfra Deta.

D. Chatr.: Mo chers infaunts, Sar Gudench e Giunfra Deta — che ceremonias. Vus chi's s'avais cognuschieus da pitschens insü —

Deta: (auncha imbarazzeda)

Ma eau al he fingiò dit ch'el am dessa be dir Deta ed am dir dal tü, scu ch'el faiva pü bod.

Gudench: Ebbain, que vela per tuots duos.

Deta: Eau nun suos-ch, quella vouta nun eira'l aunch' uffiziel.

Gudench: E nossa giunfra chantunaisa nun avaiva auncha las tratschoulas uschè lungias (oza sü las tratschoulas)

D. Chatr.: Tschà, tschà infaunts, fè güdizzi.

Gudench: (fand spass)

Deta, Detigna — vo aint davous pigna.

Deta: (in l'istess tun)

Gudench Gudenchum — vo sün tieu maschun.

D. Chatr.: Bravo, bravo, uschè vo que bain, uschè as tizchaivas ed as riaivas our di per di. Ah, scha m'impais a quels temps. A nu passaiva bod ün di cha nun eiras mel-perüna e cha's faivas üna. (a Deta) T'aljordast auncha quella vouta cha tü avaivast serro Gudench aint in vossa chamineda.

Deta: (sbassa il cho, fand segn da schi, scheneda)

Gudench: (riand) Ah schi, schi cha d-he gieu da clamer a Gian Uors, chi passaiva sün la via, per ch'el vegna am deliberer.

Deta: Schi, ma El — tü m'avaivast lieda las tratschoulas vi dal muliné da ma mamma.

D. Chatr.: Schi esser eirast ün scellerat. Quauntas voutan nu l'hest fatta crider.

Gudench: Schi, schi, ma che nun avess'la fat ella per am metter in rabgia —. Ma uossa ans inclegiains pü bain, nischi Deta — (Deta do dal cho da schi)

D. Chatr.: Natürel — voss baps eiran buns chantunais ed amihs, vossas mammas sun scu duos sruors — dimena nun as resta oter neir a vus cu dad ir perüna.

(a batta las desch)

Deta: (sto svelt sü)

A batta già las desch — Anguoscha eau stögl be ir cha d-he da fer hoz il gianter. Adieu madrütscha.

(do il maun a Dna. Chatrina)

D. Chatr.: Schi tuorna bainbod.

Gudench: E fo ün bun gianter. (Deta as parta)

13. SCENA.

(Dna. Chatrina piglia il retrat da Gudench e'l guarda cun visibel dalet)

Gudench: (vo ün po pensiv sü e giò per stüva)

Que ais gnieu our üna bella matta.

D. Chatr.: Schi ed üna chera figlia. A la vair uschè scu cha l'ais steda hoz nun as dschess que cha qualvoutas nu po'la bod ster aint in la pel.

Gudench: (S'ho fermo sün fnestra e guard'our)

O cu cha que ais uossa bel e pompus. Ils pasculs sun eir, già verds e que sarò ün bain per quels chi haun poch fain. Güst tar nossas chantunaisas, Duonn'Annetta Petz he vis tres las sfalizchas da las assas dal talvo cha dal ladritsch haun be pü var 3 u 4 impraismas.

D. Chatr.: Mo eau craj cha haun sgür eir fain avuonda, ün'impraisma da lur ladritsch düra divers dis, uossa cha bes-cha e chevras vaun già sül pascul.

Gudench: E Deta güda eir ella brav sül fuonz e dapertuot?

D. Chatr.: Schi, l'ais üna breva matta, ma eau nun craj ch'ella starò pü lönch in chesa. Ün disch cha que giarò la müsted cun sieu cusdrin, Sar Andrea Blaunch, chi ho affers in Frauntscha e chi ais uossa eir cò e pera da la fer bel e bain la cuort. Allora giarò'la bain eir ella a ster al ester.

Gudench: (pensiv) Sar Andrea, ma crajast propi ch'ellà il pigliess? El ho tuottüna var vainch ans pü cu ella.

D. Chatr.: Ma cher figl, sia mamma avess craj grand plaschair, que ais ün pulit hom, chi ho sa buna posiziun.

Gudench: (piglia ün cudesch e fo scu sch'el as mettes a ler, ma as vezza ch'el ais preoccupo.)

D. Chatr.: (vo e tacha il retrat da Gudench vi da la paraid)

Tü m'hest fat ün grand plaschair cun tieu retrat —. Scha que ais propi destino cha tü partast darcho, puderegia almain mincha di il guarder e m'impisser a te.

(vo dasper Gudench ed al fo üna charezza)

Hest darcho tieu cudesch? Nun fessast pü bain dad ir ün po a spass a vair cu cha tuot ais admirabelmaing bell e gra-

zius cò tar nus. Est sto tal Lej da Staz e sü tar las rovinas da Chastè Muragl nels pros Belvair?

Gudench: Eau giarò zieva mezdi chera mamma, ma uossa stögl sgür aunch'ün po stüdger.

D. Chatr.: Bain, schi allura nun at vögl disturber e't lascher sulet. Il bap turnerò uossa eir bainbod. Eau vegn sün chambra a glivrer fer ils lets.

14. SCENA.

Gudench: (sulet sto üna pezza tuot pensiv, guardand aint per sieu cudesch . . . . Tuot in üna vouta, scu sch'el voless as deliberer d'ün sömni sto'l sü, bütta il cudesch sün maisa e cumainza ad ir cun grands pass sü e giò per stüva, il cho sbasso, culs mauns süllas arains — allura as tschaunta'l e cumainza a tschüvler o a chanter mez suot vusch be per se la melodia „Eau sun üna giuvnetta“ . . . . s'interrumpand dandettamaing,

Ah, quista chazra chanzun, la nu'm vo pü our d'testa. (piglia darcho il cudesch in maun ed as sforza da ler — serra ils ögls, scu sch'el füss culs impissamaints utro, recomainza a ler e disch:

Na que nun vo neir, adüna vezza darcho quistas tratschou-las — —

(El as bütta inavous illa pultruna e serra ils ögls, intaunt s'oda da dalöntsch, dalöntsch la melodia „Eau sun üna giuvnetta . . . .“ chi po gnir suno d'üna gïa u d'ün spinet, ha la tenda crouda plaun, plaun.)

SEGUOND QUEDER

(duos mais pü tard)

Stüva in chesa da Duonn'Annetta. Simpla stüva da paur.

Sün maisa sun auncha coppas e plats.

1. SCENA.

Duonn'Annetta e Sar Andrea sun tschantos in fatscha ün a l'oter. Sar Andrea, giuven da var quaraunt'ans, bain miss, sco our d'üna s-chacla. Da sieu möd da fer as vezza ch'el vain dal ester.

Sar Andrea: Mo bain, schi chera amd'Annetta, scha la matta nun ais da persvader, schi sarò tuot inütil.

Duonn'Annetta: Scu dit que am displescha, ma El so bain Sar cusdrin, cha simlas chosas nun as laschan sforzer, Eau, per mia part, avess gieu ün grand plaschair. Eau se cha El ais ün hom da bain e cha El l'avess sgür podida render fortunèda. Da l'otra vart so'l cha Deta ais mia unica figlia ed eau nu voless, ch'ella am podess zieva fer rimprovers, ch'eau la hegia fatta fer quist pass. chi ais bain il pü important in la vita. |

Sar Andrea: Eau incleg, eau incleg, ma craj, ch'ella s'avess tuottüna chatteda fortunèda zieva s'avair adüsed'aint. E l'amur ch'ella nun craja da resentir per me, füss sgür eir gnida plaun, plaun. Schi, natürel, stovair ir a ster our d'pajais, que füss forsa sto per ella il pü greiv e per vus na main, chera duonn'amda —

D. Annetta: Insomma, que avess eau supportò gugent, m'impissand cha da l'otra vart, sieu hom hegia üna bella posiziun e ch'ella possa viver sainza pissers.

Sar Andrea: (stand sü e stendand il maun vers D. Annetta)
Bain, schi chera duonn'amda. Eau s'ingrazch. Eau sè, cha scha que dependess da vus, schi cha nu füss sto üngüns impedimaints. Eau vegn, cul cour greiv, per mieu fat, ma l'istess sainza ödi, anzi eau sper cha la matta possa dvanter fortunèda. Schi, in maun da Dieu!

D. Annetta: (l'accumpagnand our dad üsch)
Il Segner l'accumpagna! Ed ünguott'in mêl. Nus pudérons per quelò rester l'istess buns paraints, nischi, cher Sar Andrea. (Els sortan discurrind e duonn'Annetta tuorna ziev'ün pitschen momaint. Ella ais approfondida in impissamaints e squassa be per sé il cho.)

2. SCENA.

D. Annetta: Pover Andrea! — El am fo propi cumpaschiun. Fingìò l'otra gèda ch'el ais gnieu da Frauntscha la fai-v'el bella tschera. Ed allura é'l auncha partieu cun sprauza, ma quista vouta nun al resterò sgür pü bgera. (vo sün üsch e Deta, ve aint e glivra da piglier giò d'maisa. clama)

Deta: (vain aint e sainza discuorrer as metta a süanter la roba sün maisa)

D. Annetta: (zieva üna pezzetta) Eau sper cha tü ün di nun hegiast da t'arüvler, Deta. Que m'ho propi fatta mël d'al stovair der quista risposta.

Deta: Chera mamma, tü sest bain cha nun am mauncha il respet, ma bainschi l'amur per el.

D. Annetta: Schi eau se ils motifs. Tü m'ils hest dits, pü d'üna geda. Nus nun volains pü entrer in lung ed in larg sülla chosa. Decis ais decis. Ed alla fin nun podaiva que ir pü inavaunt da quist pass. Tü nun est pü quella, cha tü eirast. Postüt las ultimas eivnas am pera cha tü sajast preoccupeda, adüna culs impissamaints per las pichandellas, tü nun chauntast pü guera, discuorrast poch ed ünguotta. Insomma, eau nun am sè explicher la chosa oter, cu cha que saja sto quist'istorgia, chi at daiva da penser, uschè cha sper cha üna geda, cha sar Andrea sarò partieu, tü sarost darcho la Deta, d'üna vouta, nischi ma matta?

Deta: (as sforzand dad esser legra) Schi, schi chera mamma.

D. Annetta: (zieva üna posa)

E cu aise sto indumengia a vossa mezza saira. T'hest divertida?

Deta: E cu cha'm he divertida. Ad eiran però eir giuven avuonda usché ch'eau nun he laschè gio tras-cha.

D. Annetta: Pera cha Sar Gudench ho eir darchò piglio part, e ho d'avair tgnieu our fin l'ultim.

Deta: (guardand dalla vart) Schi, schi l'ho suto brav.

D. Anetta: Que ho dit eir Giachem. Que ais propi ün brav e pulit giuven, taunt amabel e grazchus. E que chi am plescha il pü vi dad el ais ch'el nu fo üngüna differenza traunter las giuvnas. A tuottas fo'l l'istessa bella tschera, perche el so bain avuonda, cha il cour d'üna giuvenna ais debel e svelt dispost as inamurer in ün giuven bel e grazchus scu el. (zieva üna posa) Sieus genituors avessan bain plashair sch'el as maridess e restess in pajais e Nina, lur fantschella as do tuotta paina da chatter üna chi fatscha onur alla chesa Salis.

Deta: (as sforzand da rir) Schi quella povra Nina as fo propi ridicula cun sieus bels pianos da maridaglia. Que füss bain

da rir, scha Gudench avess da bsögn, ch'al gniss preschanto, üna duonna sün ün plat.

D. Annetta: Insomma, ella managia bain. Gudench ais sieu univers, sia vita. In vschinauncha nun craj, na-la-fè na neir eau, cha füss üna, chi as pudess metter in testa da dyanter sa muglier. Ma be l'oter di m'ho Nina fatta la confidenza ch'ell'hegia in vista ün bun partieu per Gudench.

Deta: (podiaud appaina zoppanter sia surpraisa) Ah schi?

D. Annetta: (sainza der bada) Schi, üna signurina da la chapitela — da Zuoz — richa e bella — e chà tuot saja fingiò bain invio.

3. SCENA.

Giachem: (sün üsch) Nun ais auncha sto cò Gudench?

D. Annetta: Na mieu cher, perché?

Giachem: El avaiva dit ch'el gniss am clamer per ir insambel our tar barba Clo. Eau stögl aunch'ir vi'n Crasta a discuorrer cun Sar Tumesch, chi vo damaun in Vucligna. Sch'el arriva intaunt, schi fè il bain d'am s-chüser per ün momaint. Eau tuorn bainbod.

D. Annetta: Schi, schi pür vo, ma nun al fer spetter memma lönch. (Giachem as parta)

Deta: (zieva üna pezza fand finta dad esser indifferent)

Nu ho Nina dit il nom, da la giuvna da Zuoz, ch'ella ho tschernieu per Gudench?

D. Annetta: Na, que nun ho'la dit, ma que s'inclegia üna nöbla.

Deta: Eau craj ch'ella metta auncha pü pais sün que, cu ils oters stess.

D. Annetta: Mo impaissa't! Ella, chi's craja üna Salis a pêr ed a pass dals oters. Pover quel chi la clama per sieu vair nom «Nina Bütz». Schi, quel füss mêl arvschieu. Ma ella ais eir daspö sieu tredaschevel an fantschella in chesa Salis. (a picha sün üsch) Chi ais cò Vo a vaira, Deta!

(Deta vo ad avrir)

4. SCENA.

Nina: (entrant) Buna saira, mas cheras!

D. Annetta e Deta: La buna saira, giunfra Nina.
(as daun il maun)

D. Annetta: Pigliè plazza ün momaint.

Nina: Grazcha fich Duonn'Annetta. Eau sun be gnida ün sagl per dumander scha Ella e Deta volessan gnir quista saira ün po a tramegl vi tar nus.

D. Annetta: Fich gugent, ma chera, ma scha nun am sbagl, schi ho Deta quista saira il tramegl da las mattas.

Deta: Schi mamma. Ellas gnaron cò. Eau s'ingrazch fich per vos amiaivel invid.

Nina: Schi, schi tü chazra, tü at fest vaira fich da rer.

D. Annetta: Mo schi fè il bain d'as tschanter. Eau vegn allura güsta vi cun vus. (Nina as tschaunta) Essas tuots sü da cho cuvi?

Nina: Grazcha Duonn'Annetta. Dieu ludo schi. Duonna Chatrina ho bain cò e lò sia spedla chi la turmainta e bun Maschel Janet ans fo qualvoutas bod ir sü per las paraits cun sias eternas geremiadas. Ma l'istess, daspö cha ais cò Gudench, ans pera que dad esser in ün oter muond. El fo uossa mincha di sias grandas spassagedas, gira per gods e munts. Schi, schi, Dieu ludo piglia'l darchò amur per nos cher pajais ed ais da di in di pü leger e containt.

D. Annetta: Il temp passerò be memme svelt.

Nina: Schi, schi as impisser cha-d-ais bod trais mais ch'el ais uossa cò. Ma oramai — be traunter nussas dit — nun as partiro'l pü uschè svelt, eau as dun chart'e sagè. El ho fat üna müdeda! —

D. Annetta: Ah schi — schi allura pera vossa combi-naziun da volair reuschir?

Nina: (dand dal cho) Schi, schi eau sun uossa tscherta —

Deta: (chi segua il discuors, tscherchand da zopper sieu buonder lascha cruder in quaist momaint üna tazza)

D. Annetta: (a Deta) Ma che fest, infaunt del Segner, fo attenziun.

Nina: Sia buna mamma craja cha que saja l'effet dal ir a spass, ma ella vo qualche dis propi ün po in fanzöna. Schi-la-fè-Dieu-schi. Be eau, Nina, sun Dieu ludo s-chaffida, cha vez ün po pü dalöntschi cu ils povers vegls ed eau d-he mieus presentimaints cha da Zuoz e be da lò ans vain la felicitad in chesa.

D. Annetta: Avais udieu qualchosa?

Nina: Udieu? Segner chera duonn'Annetta, eau nun he dad udir. Eau vez que ch'eau vez eir scha oters nu vezzan zischt zegn. Eau d'he impromiss da nu dir ad üngün e culs povers vegls nu he eau flippieu pled. Ma cun vussas poss avair cunfidenza. Eau d'he il cour chi vo surour da dalet. — Daspö ch'el ais sto a Zuoz a pardunaunza é'l scu cambio. Scha nu sun auncha d'accord traunter dad els, schi nu po que esser questiu cu da dis. Appaina cha manzun be il pled «Zuoz» schi ho'l ün ririn significativ, e di per di vo'l a spass our da Champagne e zieva sü Cristolais e Buottels, ed eau — eau m'he bain inachüerta perche.

D. Annetta: Schi perche?

Nina: Perchè? perchè, cha da lo as vezza fich bain ils munts da Zuoz cun las aclas e las chesas giossom vschi-nauncha — hahahaha — Schi, schi mieu cher Curunel, scha eir at crajast fin, schi cugnuosch üna, chi, scha eir nun ais steda a Paris at vendess aint in ün sach a te ed a bgers oters — hahahahahahaha — —

D. Annetta: E duonna Chatrina nu s'ho propi inachüerta d'ünguotta?

Nina: Na, na ma chera, e scu dit eau nu vögl flippieu pled. Que stu esser üna surpraisa. Ella faro bels ögls e pür il vegl! Allura ch'el vegna darcho cun sia geremieda dal destin. (a batta las och) Segner, già las och. Stuerons be ir — duonna Chatrina ans spetta.

D. Annetta: Schi giaina, eau sun pronta (as partind)
Eau vögl güsta piglier cun me la coppa

(Sortan baderland. Nina e Deta as dian buna not)

5. SCENA.

Deta: (suletta, appaina cha las otras sun sortidas poz'la il cho sül maun dand ün profuond sospir e prorumpa in larmas. Pür zieva üna pezzetta comainza'la a discuorrer per sé)

O povra ignoraunta cha sun! Schi, eau merit tuot! Cu mê podaiva eir be m'insömger, cha sar Gudench, uffiziel e figl da la famiglia de Salis podess s'inamurer in üna simpla figlia da paurs, üna Petz? Cu cha d'he be podieu perder la testa da quella maniera! Esser sun eau bain üna povra bluorda. — E tuottüna avet occasiun da crajer, cha Gudench hegia simpatia per me, perche dumengia passeda am fet el suter la prüma tras-cha e sutet eir bger pü suvenz cun me cu cun las otras. — Schi e que tuot nun m'avess fatt'ünguotta, ma la damaun m'ho'l accumpagned'a chesa e m'ho deda daffat il bratsch. Ed in dschand buna not m'ho'l strandschida il maun uschè ferm, cha que am faiva bod mêl que ch'el nun ho auncha mê fat. (Posa, a picha sün üsch) Anguoscha sch'el füss cò a clamer a Giachem! Che fatsch? (dad ot) Inavaunt!

6. SCENA.

Gudench: (cntrand cun tschera rianteda)

Buna saira Deta! — Ah, be suletta? Nun ais cò Giachem? Eau eira gnieu al clamer.

Deta: (fraidamaing) Na, el ais ieu ün sagl vi'n Crasta, ma el turnerò dalum.

Gudench: (chi ais ün po smort da'l contegn da Deta)

Bain, schi allura al spet eau güsta cò, voul dir, scha tü nun hest ünguotta incunter. Nun at disturba?

Deta: Na, na dafatta brich. Piglia piazza!
(as sforzand dad esser amiaivla)

Gudench: (zieva l'avair observeda üna pezza)

Che at mauncha? Tü nun hest quista saira tia solita tschera seraina. In dumengia a la mezza saira eirast uschè legra e sü da cho?

Deta: Eau he ün po mêl il cho.

Gudench: Ma che, mêl il cho. Nun fer istorgias. Tü hest qualchos'oter. Tschà, quinta che chi't mauncha, che chi't smacha il cour. Üna matta scu tü, laschêr pender las elas. Üna matta chi as farò bod spusa sch'ella nu l'ais fingiò.

Deta: Eau?

Gudench: Ma schi — be nu fer fintas.

Deta: Ma eau nu'fatsch üngünas fintas, eau sè bain cha vain pretais cha que giaja ma müsted cun mieu cusdrin Sar Andrea.

Gudench: Schi nun ais que vaira? Ed eau chi crajaiva d'at podair già gratuler.

Deta: Na, oramai s'ho'l finelmaing stovieu persvader, ch'eau nu poss dvanter sa duonna ed inquaunt al gratuler m'impais cha sarò bain prüma da gratuler a te.

Gudench: (riand suot our) A me? E cun chi?

Deta: Cun chi? Que saverost bain.

Gudench: Que ais sgür darcho üna da Nina, chi am voul fer marider a tuotta forza. Nischi cha que ais ella, chi ho darcho fat qualche confidenza. Pür di, che ch'ella ho quinto. Sgür da sieu bun partieu giò Zuoz.

Deta: (t'il guarda sainza respunder)

Gudench: Ell'ho sieu milli dalet, sperand d'am podair procurer ella üna duonna. Ed eau la lasch quist plaschair. Ma di, che ho'lla quinto?

Deta: (fand l'indifferenta) Mo ella ho be dit, cha tü giajast bger a spass sün Cristolais e Buottels, per giodair la bella vista giò per val.

Gudench: Perché na! Ed oter ünguotta?

Deta: (as retgnand) Schi — cha zieva cha tü sajast — — —

Gudench: — sto giò Zuoz —

Deta: (al guardand scu ün po surpraisa)
— schi, giò Zuoz sajast scu müdò.

Gudench: Ha, uossa vainsa. M'he bain impisso cha que saja la signurina bella, richa e nobla da Zuoz, chi as palainta.

(plaunet, la fixand) Na, na, scha vuless üna — nu gess uschè da-löntschi a la tschercher.

(Tuots duos taschan üna pezzetta, as guardan, Deta sto sü, scu per nu fer vair sia emoziun e vo a la finestra. Gudench vo sü e gio per stüva)

Gudench: (discuorra plaun e cun tun significativ)

Schi, schi — il temp passa spert — memma spert — pü da trais mais cha sun cò — l'utuon s'approssma a grands pass — ed il di da ma partenza — per ans d'archo. — Singuler, cu cha daspö ün temp que am fo gnir il cour greiv, scha pens landervi. (as ferma davous Deta)

Que am pera cha pü lösch cha sun cò e pü greiv cha que am vain. Schi, schi la patria ho ün'egna forza. Minch'oter, mincha nouv di ch'eau passaint cò, am pera scu ün nouv rinch d'üna chadaina, chi am rainta pü ferm. (ozand sü las tratschoulas) schi, schi, üna chadaina scu tias bellas tratschoulas, üna chadaina lamma e zarta e d'üna forzà irresistibla. (Deta s'ho miss'a crider) Deta, tü cridast?

(La finestra stu esser situada davous la pigna u in möd cha la persuna chi aintra nun ils vezza in quista posiziun)

(as oda pass in suler)

Deta: (interrupand, s'alontanand da Gudench, fand finta da fer qualchosa)

Anguoscha, a vain qualch'ün — que ais Giachem —

Giachen: (aintra in prescha)

Gudench: Quecò ais sto ün lung sagl e bod crajaiva, cha tü füsst sto pendieu da qualche vart.

Giachem: Tü hest radschun ed eau at dumand s-chüsa cha t'he fat spetter uschè lösch. Ma que nun am füt propi pussibel da gnir pü bod.

Gudench: Mo bain, pazienza. Deta am perdünerò bain scha la he tgnida sü ün po. (as oda vuschs in suler) Cò peran fingiò da gnir las mattas. A volains ir. (Adieu)

7. SCENA.

Annamaria e Mengia: (entrand) Buna saira Deta. Essans las prümas.

Deta: Schi, las otras nu sun auncha cò, ma gnaron bainbod.

Annamaria: Ma che hest, tü perast tuot oter cu'l solit.

Deta: Mo ünguotta, ünguotta.

Mengia: Qualchün m'ho dit, ch'el ho vis a gnir a Sar Andrea our da vossa chesa e ch'el paraiva da lascher pender ün po las elas.

Deta: (cun indifferenza) Ah schi?

Annamaria: (mez in spass, mez sül seri)

Na, na quel pover Sar cusdrin po bod avair las s-charpas früstas a forza d'at cuorrer zieva.

Deta: (do dal cho)

Mengia: Nun at podainsa dimena auncha gratuler?

Annamaria: Ün nosch partieu nu füss el.

Mengia: Tü podessast ir a ster in Frauntscha a fer la vita da signura.

Annamaria: Turner mincha duos, trais ans in patria e passanter cò la sted ed ans fer gnir verdas da l'inilgia, nischi?

Deta: (con umor) Avais bod glivro. Bain, schi tschantè's e discurrigna da qualchos'oter.

(Ellas as tschauntan in riand)

Deta: (a Mengia) Cu vo que cun ta mamma?

Mengia: Mo que vo uossa pü bain. Ella ho cumanzo a ster sü.

Annamaria: Chissò scha Babigna vain quista saira?

Mengia: Schi, schi, l'ais ida a clamer a Neisa.

8. SCENA.

Mierta: O — che bella vita —

Staschia: E Neisa e Babignà inua sun quell'as?

Nuttigna: Essas cò già da lönch?

Annamaria: Na, na, ad essans be güsta rivedas.

Staschia: Quista saira essas terribel punctuelas.

Deta: A nu sun auncha gnidas, ma fè il bain intaunt da piglier piazza. tschauntan ed (as allura Deta sorta)

Nuttigna: Che haun ils giuvens quista saira, cha he vis a passer a divers vi da Crasta. Savais forse vus qualchosa?

Mengia: A varegian forse eir els tramegl, o che crajast tü Annamaria?

Annamaria: (riand) Forse eir. Ma eau-d-he scu ün tschert dubi cha saja qualchosa in tras-cha, perchè —
(Deta aintra cun üna coppa cun nuschella insembel cun Neisa e Babigna)

9. SCENA.

Deta: A sun be arrivadas eir ellas. (Salüdöz) Schi tschantè's eir vussas.

Mengia: Schi dumandè a Neisa, quella so sgür e tschert che ch'els haun per mauns.

Neisa: Chi?

Mengia: Mo tü sest bain avuonda, ils giuvens.

Neisa: Scu eau nun sè ünguotta, cu avess eir da savair.

Nuttigna: Ma eau tem, eau tem, cha qualchosa hegiane tuottüna per testa, perchè passand speravi Toni e Padruot avaivan tuots duos il scuffel.

Staschia: Nischi, eir eau d-he bado.

Babigna: Mo che avessane eir dad avoir in testa. Eau stim be cha vus podais avoir suspets. Laschaina d'vart quists discuors e chantaina üna chanzun, uossa cha essans cò tuottas.

Deta: Schi, schi chataina üna.

(Chaunta: Giodium in quella val, lo aise ün mulin)

Neisa: Adüna quista, eau nun sè che cha chattais vi da quista chanzun.

Annamaria: Eau nu' sè, ma eau l'od adüna gugent. Que vo uschè bain insembel culla rumur dals mulinels. Ma chantaina pür ün otra. Deta, che-n-üna.

Deta: Mo — schi chantaina. „Miou cour quel ais ferieu.“

(As mettan a chanter, eventualmaing chaunta Deta il solo)

Mieu cour quel ais ferieu	Caus'üna giuvna bella
Cun frizzas dad amur	Sun eau uschè malo
E tuot la vita mia	Nun sé scha saro quella
Perque sainta dolor	Chi am guaresch'u na

Cur eau la guard in fatscha
 Guard'ella zuond sün me
 E scha mieu cour füss glatscha
 S'alguer stovess per que

Neisa: Tü Deta am perast hoz zuond da buna glüna.

Mengia: Schi, schi, eau craj eir eau e vzaros cha nossa
 Deta ans fo üna surpraisa.

Nuttigna: Mo schi cu?

Annamaria: Eau nun vögl dir ünguotta, ma a do cus-
 drins chi sun pü cu cusdrins.

Staschia: Cusdrins?

Mengia: Schi, schi, cusdrins, tscherts cusdrins in Fraun-
 tscha.

Staschia: Aha, uoss'inclegia.

Neisa: Guarda be da nu gnir in mauns dal spiert da
 Brattas.

Babigna: Schi cu?

Neisa: Oh, nu savais cha vain dit cha scha üna spusa o
 eir be üna matta chi sto per as imprumetter inscuntra il
 spiert da Brattas e fo taunt da gnir brancleda, schi cha la
 müsted vo inavous u cha il giuven ch'ella voul bain —
 pigl'ün'otra — (Neisa stu dir que in tun misterius e mettand pais sün
 mincha pled)

Deta: (imbarazzeda) Oh glivrè uossa üna vouta d'am tanter.

Babigna: Schi, que ais vaira, scha cumanzais, nun savais
 pü glivrer, e povra quella, chi vain in vossas griffas. Tschà,
 chantè aunch'üna!

Tuottas: (ün traunter l'oter) Schi quella da's marider. —

Chaunta tü quella: L'otra saira sun eau sto —

Ad ais gnieu giò la greva —

Na, na! Giodim in quella val —

Nel zardin da ma chera lo aise ün röser —

Babigna: Uossa fè darchò scu las bluordas. Cu volais
 cha's inclegia qualchosa, scha tuottas discurreis üna traunter
 l'otra. Tschà — — cumainza tü üna. (a Nuttigna)

Nuttigna: — Che-n-üna?

Babigna: Öh tü sest tauntas, chaunta: L'otra saira sun eau sto.

Nuttigna: (chaunta) L'otra saira sun eau sto
In ün zardin ün po fermo
Lo he vis, lo he vis
Zuond fich bellas rösas
Tuottas respettan: Lo he vis, lo he vis
Zuond fich bellas rösas

Mo cha stand lo a guarder	E quella m'ais arriveda
Tuot surprais a m'impisser	Aint in mieu cour m'ho'la chaleda
Co rivet, co rivet	Scu ün tschierv, scu ün tschierv
Üna frizza granda	Cur ch'el vain ferieu
Tuottas: Lo he vis, lo he vis	Tuottas: Lo he vis, lo he vis
Zuond fich bellas rösas	Zuond fich bellas rösas.

Mengia: Mo Dieu, chantain uoss'üna ün po pü legra.

Nuttigna: Schi, quella dal bandirel.

Annamaria: Mo che, que ais üna chi nun glivra pü.
Tschà — chaunta tü tia.

1.

Chanter chantessa, scha füss chantarina
Ma vusch ais debl'ed eau sun picculina
(tuottas) E dûri e dûri scha füss chantarina
E dûri e dûri eau sun picculina.

2.

Filer filessa ma'm doul'üna costa
Marider am maridessa ma ma mamm'am dosta.
(tuottas) E dûri e dûri scha füss chantarina

3.

Suter sutessa ma'm fo mêl'na chamma
Que mat pigliessa ma el nu'm dumanda
(tuottas) E dûri e dûri — — —

4.

Pas-cher pas-chessa scha vess üna pas-cha
Scha gniss mieu Burtel fessans üna tras-cha
(tuottas) E dûri e dûri — — —

5.

Bramer bramessa dad ir allà faira
 Cumprer am cumpress'üna gillina naira
 (tuottas) E dûri e dûri — — —

6.

Glimer glimessa, scha — —
 (as oda a picher cul picha porta. Il chaunt vain interruot. Las mattas as
 guardan, as dumandand)

10. SCENA.

Miarta: Anguoscha, chi picha da quistas uras?

Deta: Eau nun se, ma mamma nun po que esser. Ella
 nun picha uschè.

Nuttigna: Eau scumet cha que sun ils giuvens, chi ans
 vöglian fer temma.

Babigna: Schi iz oura a vaira chi, chi ais cò.

(A picha darchò pü ferm)

Annamaria: Dumanda our da fnestra!

Deta: (vo tar la fnestra l'evra e disch) Chi ais cò?

Neisa: (l'ho azievida ed as volva allura vers las otras)
 Anguoscha, savais chi chi ais cò?

Tuottas: Chi? Chi? Ma schi chi?

(Mengia a Nuttigna sun eir stedas sü ed idas vi tar la fnestra)

Neisa: L'Eva Duoch. (Tuottas as guardan)

Miarta: Bom, bom, la stria da Crasta.

Deta: (discurrind our da fnestra) Che vulais?

Staschia: Di cha ta mamma nun saja cò.

Deta: (our da fnestra) Ma mamma nun ais cò. (posa)
 Che, ün po da tè da malvgias per vossa Gretta? (posa)
 Che ho'la? (posa) Bain, eau as daregia oura ün po.
 (serra la fnestra e vo vi tar la s-chantschia)

(Las mattas sun in granda discussiun traunter dad ellas)

Annamaria: E perchè na, fainla gnir aint.

Staschia: Ma che t'impaisast, fer gnir la Duocha in
 stüva.

Mierta: Na, per l'amur da Dieu.

Annamaria: Öh, alla fin, che temma.

Mengia: Schi, allura la fains der our la ventüra.

Staschia: Ma essas bluordas?

Neisa: } Schi, schi, fainla gnir aint e'ns der our las

Nuttigna: } chartas. Nischi Deta?

Deta: Ma scha vulais. Eau nun he temma d'ella. Ma l'istess nun vuless cha ma mamma la chattess cò.

Mengia: Nus serrains la porta e la podains allura fer ir tres il talvo ed our da cligna.

Annamaria: Ma natüral.

Deta: Bain, per mia part. A me m'ais que istess. Che discht tü Babigna?

Babigna: Eau nu füss per la fer gnir aint, ma scha tuottas vöglian schi pervia da me pür ch'ella vegna. Però eau nun surpigi üngüna responsabilitad.

Neisa: (a Deta) Schi laschla gnir aint e do'la sieu tè, ma di ch'ella stu allura der our las chartas.

Deta: Schi ve our cun me. (Deta e Neisa sortan)

Mierta: Be cha üngün nun vegna a savair.

Annamaria: Tü hest eir temma per ünguotta.

Mengia: (a Staschia) Vo per la scua e mettla dret sü in ün chantun.

Staschia: Perchè?

Mengia: Ma nun sest cha inua chi s'ho üna scua dret sü las strias nun paun fer ünguotta.

(intaunt cha Staschia sorta, aintran Deta, Neisa ed Eva Duoch)

Eva Duoch: La buna saira, mas giunfras. Eau nun vuless las disturber.

Babigna: (zieva cha tuottas haun respost al salüd)
Ma vus nun ans disturbais daffatta brich, Duonn'Eva, che s'impissais.

Deta: (ais ida intaunt tar la s-chantschia ed ho miss il té in ün palperi)

Mengia: Pigliè piazza, Duonn'Eva. Che aise, qualchosa suotsur cun vossa Gretta?

Eva Duoch: (restand in peis) Schi ma chera. Ell'ho quista saira darchò clappo sieu mêl ed eau crajaiva d'avair auncha ün po da quist te cha stögl adüna la der, ma nu sè inua ch'el ais gnieu via. E saviand cha Duonn'Annetta and ho adün'in chesa — — —

Deta: Schi, schi cò avais. Ma tschantè's ün momaint. U avais granda prescha?

Eva Duoch: Grazcha ma chera: cha'l Segner at pej'et benedescha. Quella prescha nun fò que. Eau volaiva be gnir aunz cu cha füssas i'let. Il tè faregia pür da mezza not. (üna da las mattas do ün stumpel a l'otra. Püssas as guardan)

Annamaria: Schi, pigliè piazza.

Eva: Grazcha mia cher'Annamaria. Eau am tschaunt pü gugent be co sün baunch d'pigna. (Staschia ais intaunt turned'aint e ho miss la scua in ün chantun cul manch in gio)

Mengia: Ma uossa ans stovais be fer eir ün plaschair a nussas.

Eva: E che füss que, mias cheras giuvnettas.

Annamaria: Ans der our la ventüra.

Diversas mattas: O schi, schi, fè'ns que plaschair.

Eva: Mas cheras mattas, eau as fess da cour gugent quist plaschair — ma eau nun sè der our las chartas.

Annamaria: Mo che cha dschais, Duonn'Eva. Eau sè cha savais.

Eva: Na la fè buna, mas cheras, üna vouta savaivà, ma uossa he tuot smancho.

Neisa: Allora dschè püttost cha nun volais. Eau sè ch'avais do our auncha l'an passò a qualchün.

Mengia: Schi, schi Duonn'Eva. Nussas s'impromettains cha nun dscharons pled cun üngün. Nischi mattas. (Tuottas respuondan da schi)

Deta: Cö sun las chartas.

Eva: Insomma, scha volais a tuotta forza, schi vögliä prover (vain no vers la maisa o pür cha las mattas portan vi la maisa davaunt ella)

Ed a chi dessa der? (Tuottas as guardan)

Nuttigna: A Neisa.

Neisa: Na, a me na.

Miarta: (cun anguoscha) A me neir.

Staschia: Neir a me.

Annamaria: Ma schi a chi?

Mengia: Schi traina la büs-cha.

Tuottas: Schi, schi traina la büs-cha.

(Ellas tiran la büs-cha cun strivlas palperi, cha Deta do a Babigna)

Babigna: (Tegna las strivlas in maun) Al pü lung tuocho que.

(Ellas tiran e guardan, Deta ho trat il pü lung)

Nuttigna: Deta ho trat il pü lung. Ve no Deta, ve.

Mengia: Uossa volainsa vair che chi vain our, spetta pür.

(Eva s'ho missa a masder las chartas, lascha ozer a Deta, las mett'our sün maisa cun gests misterius)

Eva: U-na midu mitre miclaus

Setta buletta catrina sibaus.

(volva ün pèr chartas e zieva maun ch'ella fo sa predicziun volva otras)

Eva: (intaunt cha las mattas staun intuorn maisa sainza dir pled) Tü perast nata sün üna buna insegna. L'amur dals tieus t'ho rendida la vita bella e plaschaivla. Ma eir tü hest savieu aquister bgera bainvuglientscha. Ün'amicizia d'infanzia pera d'as fer valair eir pü tard. Ed uossa (volva trais chartas) hm! hm! Il desch da piz. Üna persuna speraiva o spera sün te cun granda brama.

Il fant da crusch. Ell'ais richa

L'och da cour — — (volv'aunch'üna) cun lassa da badigl
— hm, hm, si'amur nun pera dad esser corresposta.

(volva auncha duos)

Üna visita ch'ella at fo u — t'ho fatta l'arrivò ils ögls
— ma — hm — ella nun do sü la sprauenza. (volva duos)

Il fant da cour cun quist desch. Schi, schi, ün amih
chi ais sto lönch davent ais turno (volva üna) ün setter.

Il piz, el ho bgeras virtüds. (volva duos e zieva üna)

Duos trajers insembel. El nun tarderò da't paleser si'a-
mur, sch'el nun ho già fat quetaunt e si'amur ais corre-
sposta. (volva üna) Ma, ma, ma — —

La dama da badigl, la dama da badigl
(fo üna posa, quinta auncha üna vouta, scu sch'ella voless as atschertei
da nun s'avair sbaglieda)

Schi, la dama da badigl, quista chazra dama da badigl. Insomma que nun sarò usche mêl. Train aunch'üna!

Il 9 da badigl — singular — na eau craj cha que nu vo pü — mas cheras mattas, che volais, eau s'he 'didas cha que nu vo pü.

Neisa: Öh, sch'avais savieu fin cò —

Miarta: Ah, laschain'la!

Mengia: Schi, schi, dschè inavaunt, nischi Deta?

Deta: Schi, fè inavaunt, oramain ch'avais do fin a cò.

Annamaria e Staschia: Schi, schi continuè.

Eva: (stüdgjänd) Bain eau vögl prover, ma eau podess eir am sbaglier, lascha trer aunch'üna.

(volva ün'otra e resta scu smorta)

Neisa: Il raig da badigl. Segner quaunta badigliamainta.

Eva: (dand dal cho) Il raig da badigl. Tuot badigl, schi, schi tuot badigl (volv'aunch'üna) e be daspera quist'assa da cour, singular, propi singular.

Annamaria: Ma schi dschè üna vouta che cha que voul dir.

Mengia: Ans fais ster cò cul buonder.

Deta: Mo schi, schi dschè — que nun saregia la mort.

Eva: (cun reserva, discurrind vi e pü plaun)

Que stu esser — insomma eau poss am sbaglier — que paress scu sch'üna mela femna as masdess o gniss masdeda in quist'istorgia ed ün — hm — hm — ün spiert.

Deta: Che?

Mengia: (dad ot) Ün spiert!

Neisa: (dand ün sbreg) Il spiert da Brattas!

Eva: Singular, schi — ün spiert. — Ün spiert chi sa-vero s'impossesser da te, chi averè üna granda possaunza sün te (as oda a batter las desch) e tū nun poderost at doster d'el e da l'influenza ch'el avero sün tieu pover cour.

(as oda il guiteder a clamer las uras)

(Las mattas restan petrifichedas Eva tira aunch ün pèr chartas ma perà da nun gnir pü zieva. Tuot in üna vouta as oda il pichaporta, las mattas daun ün sagl)

Deta: Anguoscha, ma mamma. Svelt, svelt davent cul-las chartas. (Ûn pèr mattas saglian in peis)

Babigna: Tschà, tschà tü Mengia vo svelt cun Eva e lasch'la ir our da talvo.

Mierta: (cun anguoscha) Segner mieu, che fainsa?

Mengia: (ho pigliò a Duonn'Eva pel bratsch)
Gni, gni, gni svelt cun me. Duonn'Annetta nu suos-cha savoir ch'avains trat las chartas. (as partan)

Annamaria: (allas otras) Nun fè las bluordas. Tschà, tschà, tschantè's giò tuottas e fè finta cha nu saja sto ünguotta.

Staschia: Chantain üna chanzun, uschè Duonn'Annetta nun s'inacordscha cha essans imbarazzedas.

(As mettan a chanter)

«Eau plaundscher stögl be uossa qui.» (Col. Liun-Badr. Nr. 24)

Deta: (ais id'our e tuorn'in aint cun sa mamma)

D. Annetta: (dand dal cho per salüder) Chantè, chantè!
(intaunt cha chauntan pigl'la our d's-chanschia, zenins ed üna clocha, ils metta sü ed ils spordsch allura allas mattas)

Brevas, mas mattas. Am pera cha s'avais divertidas zuond bain. A m'avais bain fatta spetter ün po davaunt la porta serreda e scumet, cha eiras vi da qualche zambella. Schi, schi, eau vez vi da vossas tscheras imbarazzedas ch'avais gieu qualchosa in tras-cha. — Bain schi chantè uossa auncha ün pèr chanzunettas. Eau las od uschè gugent.

Babigna: Staschia; — — intuna üna. Quella: Sun sto her saira dadour üsch.

(Chaunta Solo, la repetiziun tuottas)

Sun sto her saira dadour üsch, m'he vulieu marier,
M'haun dit cha la matta saja trid e l'he lascheda ster.
(appaina finieu il vers as oda sün via ils mats chi respuondan)

'Na memma bella vögl eau brich
'Na memma, memma bella
Perche sch'avess da la lascher
M'laschess increscher d'ella.

(Collecziun Liun-Badrutt Nr. 4. Las mattas chauntan ils vers 1, 2, 3, ils mats 4, 5, 6)

(appaina finida intunan ils mats)

Ajò co chi boffa. (Melodia Cantieni)

(Il chaunt vo as perdand. Cur ch'ün oda appaina pü intunan las mattas)

Fila, fila, fila mulinè melnüz

Cha la saira ais ida e'l pavagl bod stüz.

(zieva ün pèr vers la tenda crouda plaunin)

TERZ QUEDER

(Stanza scu i'l prüm queder. Sün maisa tschacco ed oters oggets della mondura da Gudench. Vi dà la spuonda d'üna sopcha ais pendida la rassa.)

1. SCENA.

Gudench: (in mangias chamischa vo sü e giò per stüva chantand u eir be tschüvlottand la melodia da la chanzun)

Üna giuvnetta d-he saimp'r in imaint

Frais-cha da fatscha e d'anim cuntaint

:: Ella am plescha tar ella vögl ster

Quella be quella mieu cour po amer ::

Schi hozì ho que nom dad ir a Zuoz. Scha nun avess be impromiss a Giunker Rudolf Planta dad ir cun el a fer quista visita a sieus paraints. — E Nina chi craja natürelmaing, cha que saja pervia da la giuvna bella, richa e nöbla da signura Clergia. Povra Nina, scha ella savess cha oramai nun ho'la pü dad ir a tschercher — e cha impè dad ir giò Zuoz, l'he chatteda bod sün porta, quella chi sarò mia per saimper. — Schi, schi que ais bain ieu svelt. Che aise? Quindisch dis cha-d-he vis cu chi sto cun Deta — ma eir cu chi staiva cun me. Ma la Duocha cun sieu trer las chartas e cun sia istorgia dal spiert ho eir fat soffrir la povra matta, cha nun he gieu il cour da la lascher pü in dubi. — Povra Deta, cun tuot sieu dalet ho'la auncha temma cha mieu genituors e Nina nun vzaròn da bun ögl, cha l'hegia tschernida. Pst — co vegn Nina. (as metta a tschüvler)

Nina: (entrand cun la speda in maun)

Pür tschüvla, mieu Gudench, pür tschüvla. Tü hest bain radschun da't allegrer sün quista bella spassageda. — Que

laron ögls a Zuoz — cur cha vzaron arriver quist bel uffiziel in granda mondura — (mussand la spada) Guarda cu cha-d-he glüschanto ta spada.

Gudench: Breva ma Nina, na per ünguotta nun voust, cha tuot glüscha e ch'el fatscha parada, tieu uffiziel. E chi avess dit cha tü t'occupessast ün di cun taunt'amur da mia «melprüveda» spada, hahaha!

Nina: Schi, sch'ella fo da scorta — ed impè da servir a mazzer glied, güda mner sün buna via nös figl pers —

Gudench: (continuand) — ed a fer perder la testa a la bella signurina nöbla —

2. SCENA.

(aintran Duonna Chatrina, chi pera tuot abattida e Maschel Janet discurrend)

D. Chatr.: Insomma que am turmainta —

M. Janet: Ma chera Chatrina, que vela bain la spaisa. Cun tuot tieus pissers nun müdast ünguotta — eau di e tuorn a dir — tuot ais destin. — Que ais scu cun nos Gudench. — Scha Dieu ho destino ch'el parta schi partiro'l. E sch'el nun parta e's marida, schi quella cha Dieu ho destino, pigliero'l e na otra. Schi, schi tuot ais destin.

Nina: (cun tun da suplizzi)
Oh cher sar patrùn, nü vuess'El ir giò murütsch a piglier sü ün magöl vin pel famagl dal Curunel Planta. El stu gnir d'ün momaint a l'oter cul chavagl per nos Gudench —

D. Chatr.: A schi, cher Janet, fo il bain e vo.
(do ün suspir e's tschaunta)

(Intaunt cha Maschel Janet ho pigliò ün buchel our d'schantschia e vo plaunet our dad üsch, Gudench s'ho fermo davaunt sia mamma la passand il maun sur ils chavels in la charezzand)

Gudench: Che at mauncha, chera mamma?

D. Chatr.: (sospirand) Ah, eau d-he durmieu mèl. D-he gieu ün nosch sömmi.

Gudench: Ün sömmi?

D. Chatr.: Schi, ma eau nun at vögl quinter. Que at pigless auncha tia buna glüna. Na, na!

Gudench: (riand) Pervia d'ün sömmi, na sgür brich.

D. Chatr.: Na, na cher figl, eau sun uschè furtüneda da vair, cu cha tü giodast vi e pü tias vacanzas, cu cha hest uossa miss ün po d'vart tieus cudeschs e ta speda, cu cha tü vest mincha saira in giuventüna, chauntast u tschüvlast, fest mincha di tias lungias spassagedas —

Nina: (continuand) — sü da Cristolais e Buottels, da lò as vezza ils munts e eau craj daffatta il clucher da Zuoz.

3. SCENA.

M. Janet: (avrind l'üsch)

Pür vo aint, pür vo aint, a sun tuots cuaint.

Deta: (entrand) Il bun di a tuots. Eau sun be gnida cul painch cha ma mamma avaiva imprömiss.

D. Chatr.: (stand sü e respundand il salüd)

Grazcha, grazcha, ma figlia, eau il vögl güsta metter our in chaminada, tschaunta't ün momaint, cha dun inavous il plat.

Gudench: (la tuchand maun)

Tü poust güsta güder a fer mia granda tualetta. Nischi, Nina, nun hest qualchosa da fer eir per ella?

Nina: (a Deta chi-d-ais ida a la salüder)

Guarda güsta, scha la rassa ais in uorden. Braschuneda l'avaiva bain.

Deta e Gudench: (as divertan adascus a vair la rassa)

Gudench: Co ais üna macla.

Deta: Na, que ais be üna sumbriva.

Gudench: Co maunch'ün buttun.

Deta: Ma lò nu tuoch'üngün.

Gudench: (aviand sdrappò giò ün buttun cun forza)

Schi, drizza quist co chi staiva per cruder. Deta, cò poust fer üna bun'ouvra e'l tacher darcho sü — inua ais fil' ed aguoglia, co, na lo. (s'aviand approssmo alla fnestra)

Nina, Nina, il famagl vain fingiò — nu voust al der eir ün po liangia o chaschöl'?

Nina: (saglia in peis)

Fingiò cò — schi, schi natürel, e fo spert, Deta, ch'el nun hegia da spetter memma lönch.

Deta: (occupeda cun fil ed aguoglia)

Schi, schi, giunfa Nina.

(appaina Nina sortida, Gudench e Deta as braunclan)

Gudench: Ebbain, ma Detigna, est uossa cuntainta?

Deta: Schi, mieu benedieu, ma nu voust propi dir ün-guotta als tieus?

Gudench: Na, na mieu dalet, ta mamma so tuot, invers ils oters tgnains nössa impromischiun adascus. Ün bel di fatsch allura finta da fer mieu preparativs da partenza ed impè da partir at main üna saira in chesa nossa e't preschaint a mieu genituors, chi t'arvscharon a bratscha avierta e Nina saviand ch'eau nu part pü, faro scu els, e's consolero da nun avoir podieu ella, am fer la confidenza cha sun spus, e'm fer ingioviner cun chi.

Deta E nun s'haune inachüerts neir her saira ün-guotta?

Gudench: Zist-zegn. E quista saira gnaro darcho. Ma scha lüss ün po pü tard, schi nu t'inquieter. Eau nun se a che ura cha turneröns. Ma eau stun allura tar te fin cha tü am tramettast a chesa, nischi?

Deta: (al brancland) Schi, tü cher benedieu, oh quant'algrezcha cha saint in mieu cour!

Gudench: Ed at hest propi quieteda? Sch'eau nun füss sto in cas da fer gnir our la Duocho cun tuot — quatter voutas sun eau sto tar ella. — Che aise uossa? Quindesch dis daspö quella famosa saira cha s'avais laschedas trer las chartas. Chazra matta, per gnir zieva bod amaleda da la temma. Ma uossa pür ch'el vegna, daffat il spiert da Brattas, nischi?

Deta: Scu brancler nun am lasch — eau dscharo spert ün bapnos. (Els rian, vöglian as brancler, ina quella vain aint Nina davant la quèla que als reuschescha l'ultim momaint da zoppanter lur intimitedi)

Nina: L'ais co dal bun, tieu famagl e fo dir cha il signur curunel at spetta bainbod.

Gudench: (ho do ün sagl dret sü, eir Deta s'ho ozeda, Nina vzand ch'ella nun ho auncha finieu)

Nina: Ma quaunt temp drovast per tacher sü ün buttun?

Gudench: Scha—d—ais sto aunch'ün seguond chi l'ho deda da fer. (els rian)

D. Chatr.: (entreda durant cha tuottas güdan al trer aint la rassa ils guaunts, metter sü il tschaccò etc.)

Schi uossa in maun da Dieu, mieu cher figl, guarda a lò e nu gnir memma tard a chesa.

Nina: Mo chera duonna patruona, sch'El chattess buna cumpagnia cugiò —

Gudench: Na, na chera mamma a turnains vers saira e na tard. Oramai d'he imprumiss da ir a fer quista visita uschigliö füss güst'uschè gugent resto a chesa.

(els sortan discurrind)

Nina: (turnand in aint ziev'ün momaint, plain allegria)

Pür vo, pür vo uossa nun aise pü üngün dubi, cha la chosa vo scu ch'eau vögl. Schi, schi, pür do't quel ajer misterius e fo scu scha tuot nun füss ünguotta. Tia Nina, Dieu ludo, ais s-chaffida, ch'ella vezza eir fin giò Zuoz scha stu esser — hahaha! Ed ils duos vegls — povers chanasters. Eir scha sun circa da mi'eted, cumainzan tuots duos ad ir bainischem in fanzögna ed our per la ramma. Ella, crajand cha las spassagedas il fatschan marider ed el cun sieu eternal destin, chi'm fo saglir sü per las paraids cur ch'el cumainza.

Be eau se, be eau suletta, que chi as passa i'l cour da Gudench e cur cha l'he fixo cun mieu sguard incomparabel, quasi, quasi, ch'el am faiva la confidenza da la signurina da Zuoz. (mezbluorda d'algrezcha) Benedicziun divina, che algrezcha
(as metta a chanter)

:: O ama chi t'ama e lascha dir chi vuol ::

Tü hest da gnir mia, tü hest da gnir mia

Scha Dieu t'volva il cour.

(Durante il chaunt l'üsch s'evra e Duri Pain chatsch'aint il cho dschand):
Il bun di —

4. SCENA.

Nina: (dand ün sagl) Furtüna granda! — Ah essas vus?
Ma che maniera da gnir uschè da stüva aint! (da la vart)

Melprüvo figür, trida gorgia, hest da gnir am disturber i'l momaint da mia beadentscha (dad ot, asper) Che vulais, da quistas uras, e pigliè gio la chapütscha!

Duri: (pigliand gio la ch.)

Ch'Ella s-chüsa, ch'Ella s-chüsa, stimedada Giunfra Nina de de Salis, eau d'he da discuorrer d'ün affer da summ'importanza e simlas chosas al ondrischem Sar Mastrel —

Nina Ma che aise success? — Que am pera cha essas bel e bain sculozzo. Pür quintè — eau vögl in cas bain drizzer our al sar patrun.

Duri: (imbarazzo) Ma — grazcha — eau stögl sgüra' discuorrer cun el stess. Que as tratta — d'ün affer — e simlas chosas — eau nu se —

Nina: Que saro bain istess, cun che member da la famiglia cha discurriss (dala vart) so'l Segner che segretezzas (dad ot) Co vegn el.

5. SCENA.

M. Janet: (ün po surprais da vair a Duri, chi al salüda cun üna granda reverenza)

Bun di, bun di, che mauncha?

Duri: (dand ün'öglieda sün Nina, chi s'occupa cun qualchosa e muossa pocha vöglia dad ir per sieu fat, adascus a M. Janet) Stimatischem sar Mastrel. Eau avess gugent da discuorrir cun El ün momaint sulet, sulischem sulet.

M. Janet: Nina, vo oura e güda ün po a la patruna.

(Nina vo dand ün öglieda poch amiaivla al guiteder)

Ebbain Duri, pür tschantè's.

(as tschauntan tuots duos, M. Janet offra la praisa, l'oter ingrazcha) ed uossa pudais quinter da che chi's tratta, co essans tuot sulets.

Duri: (cun tun misterius) O meu bun stimatischem sar Mastrel e sar cumper, pür memma d-he da quinter d'ün affer zuond trist e gramazchus e simlas chosas e scha —

M. Janet: (L'interrumpand) Tatlè Duri, eau giavüscha üna vouta per tuottas da lascher d'vart il «stimatischem» scu eir

ün dals duos u sar Mastrel u bain sar cumper, quel cha vulais. — Ed uossa quintè quist affer gramazchus.

Duri: E bain, mieu stimatischem, mieu sar cumper, pür memma in sa chesa fo rimur la not.

M. Janet: (incredul) Che? Rimur in chesa mia? Ma ou pudais pretender que, scha nun essas la not mê in chesa mia?

Duri: Bain, mieu stimo sar cumper. Immincha not cha Dieu fo, güst zieva mezza not, ün gigant snuaivel, üna visiun terribla sorta da la chesa da duonn'Annetta Petz e vo i'la sia.

M. Janet: (ne persvas) Ma che istorgias!

Duri: Eau al gür, pel' salüd da mi'orma. El s'algora bain, cha l'otra not crudet üna mezza quarta d'naiv. — Quella not, scu'l solit in giand cun la guaita, cumanzet a chanter ün psalm süssom Schlarigna, ma siand roch, stovet dalum smetter. Eir nun s'udivan causa la naiv, ne mieus pass, ne'l fracasch da mieu bastun e simlas chosas. — Partuot paraiva üna vaira suldüna, üna quietezza da mort.

Nina: (aintra cun ün buchel in maun ed els taschan dalum)

M. Janet: (melpazchaint) Che vulais?

Nina: Eau stögl bagner las fluors!

M. Janet: Quecò podais eir fer zieva! Izan e laschè'ns sulets.

Nina: sortind, per se Que stu propi esser qualchosa zuond important, e dadour üsch nun as po que incler niauncha la mitted.

Duri: (zieva s'avair persvas cha Nina ais sortida)

Dunque, dimena, mieu stimatischem, cur cha arrivet cul tun da la mezzanot tar la chesa da duonn'Annetta, vzet nel talvo üna spezcha da clarited, chi dalun sparit, e allura udit in talvo ün liger fracasch e scu qualchün, chi sospiress e simlas chosas. Mieu bun bap barmör —

M. Janet: Laschè, laschè vos bap e quintè.

Duri: Ebbain, eau get davous sa chesa giò, sperand da podair vaira o udir qualchosa. E zuppò davous la chan-tunera da la chesa, vzet allura a gnir our da la cligna da

duonn'Annetta üna visiun immensamaing granda ed udit auncha duos profuonds sospirs scu O Dieu — O Dieu e l'üsch da la cligna as fermet be da se. (M. Janet taidla saimper pü attent) Ed uossa surtuot, ch'el as fatscha curaschi, mieu stimatischem sar cumper, uossa vain il pü terribel e spaventus, üna chosa mê visa e mê udida, e chi am fet ster ils chavels dret sü, cha ma chapütscha eira sgür üna quarta sur la testa.

M. Janet: Ma schi che fortüna.

Duri: Schi be ch'el taidla, mieu stimatischem sar cumper! Quella visiun orribla, schi sgür mez pass da cumön pü granda cu qualunque otra creatüra s-chaffida dal divin Creeder, passet güst scu ün füm tres la sfalizcha da duos assas da sieu talvo, inua cha niauncha ün infaunt nun pudess passer cun sieu maun. Po'l crajer, che spavent e snuizzi, ch'eau avet.

M. Janet: (cumanzand ad esser ün po spavento)

Ma nun avais forsa survis, Duri, nun avaivas forsa bavieu ün magöl da memma?

Duri: Na, na, mieu stimatischem sar cumper, eau al gür per ma part dal tschêl, ch'eau eira söli, scu ch'el ais uossa.

Duri: (trand sü la praisa)

Grazcha, mieu cher stimatischem sar mastrel. Cha'l Segner al peja e'l conceda sia grazcha e l'onur da sia divina gloria.

M. Janet: Bun pro, mieu Duri! (ziev'avair piglio el üna praisa) Ed uossa pür continuè cun vossa trista e gramazchus'istorgia.

Duri: Dunque, dimena, mieu stimatischem sar cumper, mieu cher e bun Maschel Janet da Salis, vögliu continuer in nom da Dieu — Amen.

E — già trais voutas, trais nots sun sto lò i'l istess lö, ed ogni vouta intuorn mezzanot l'istessa terribla visiun. Ed uossa craja'l mieu cher, bun, stimatischem sar Mastrel e sar cumper, cha que ch'eau l'he dit saja la püra, sencha e s-chetta vardet, u vuol el forsa, cha gür auncha per l'ossa da mieus buns antenats e simlas chosas.

M. Janet: Schi, cumper, eau's craj, pür memma co nun ais pü dubi pussibel. Ma che volains piglier a maun, per scon-

gürer quel malefizi, chi pür memma ans portero disgrazcha e fadias grandas in chesa.

Duri: Quaunt a me, na da sen, nun savess al dir, ma El so sgür cha sün Albanas ais ün hom, üna spezcha da striun o inchantadur chi venda puolvras e similas chosas per scongürer ogni sort spierts e rimuors. Sch'el giavüscha, ch'eau giaja al tschantscher —

M. Janet: Tatlè Duri, aunz chi's trametter a tschantscher cun que hom, vuess bain vair eir eau quista terribla visiun, baininlet in giand cun vus. Scha vulais, schi quista not, cur avais clamò la prüma vouta las uras, gniss quia tar me allas 11½ e zieva avoir piglìo curaschi in mieu murütsch e'ns miss i'ls mauns da Dieu tres uraziun, partirons.

Duri: Gugent, fich gugent vegn cun el quaista not, uschè po eir el as persvader, cha que cha d'he dit, ais la püra e s-chetta vardet.

M. Janet: (chi intaunt ais sto sü)

Dunque, schi essans inclets? Allas ündesch e mez pödais gnir e chatteros la porta d'cuort be stumpleda vi, ed eau, saro in stalla. Be auncha qualchosa as voless bain avàir arcumando: Guardè da nun flippir ad orma vivainta, da que cha vus avais vis ed udieu!

Duri: (stand sü eir el)

Na, na, mieu stimatischem sar Mastrel e sar cumper, cò poss eau darcho gürer, cha nun dscharo que ad orma vivainta, saviand bain, cha que mettess in spavent na be sia stimedà famiglia, ma eir l'intera vschinauncha.

M. Janet: Bain, schi restainsa inclets uschè, ed uossa giains a piglier ün magöl vin in murütsch. (els vaun per sortir)

Duri: (giand vers l'ütsch) E so'l che cha craj, cha l'Eva Duoch hegia eir da che fer cun quaist'istorgia. Avaunt 15 dis, ch'eau giaiva clamand las desch, la vzet a sguinchir our da la cligna da duonn'Annetta Petz e passer suot las ches-sas vi — — —

M. Janet: Il Segner ans stetta tiers — eir quella?

(Els partan ed inscuntran sün ütsch a Nina, chi vo cun els e tuorna cun Duonna Chatrina; ellas aintran)

Nina: Sgür darcho üna da sias solitas confidenzas u visitas, scu cha Duri fo a bgers, per survgnir allura qualchosa. Ed eir in que he vis pü dalöntschi cu bgers oters, nempe cha'l vo adüna be tar quels, chi haun bun vin in chesa.
(sorta)

7. SCENA.

(Dna Chatrina suletta zieva Duonna Clergia)

D. Chatr.: (zieva üna pezzetta)

Oh furtüna granda, che mê ho l'Eva Duoch da che fer cun quista misterius'istorgia da Duri. E güsta quista not d-heja gieu d'avair quist singuler sömmi. Quista damaun am gniva schi propi be da rir scha m'impissaive landervi. L'Eva Duoch, chi gniva giò in chesa ed am trattaiva da cussöra. Ma que sun nardets, ad ais be bun cha nun he dit ünguotta a Nina. Gianet am quinterò bain da che chi's tratta. Ma impressiuno am paraiva'l tuottüna d'esser, schi-la-fè. Qualchosa d'insolit stu esser.

(a picha sün üsch, ella vo ad avrir e resta smorta in vzand a capiter a Duonna Clergia)

D. Clergia: Que ais bun chi at chat be suletta. Eau d-he lönch stüdgio scha dessa gnir u na e poss at garantir cha quista not nun heja serro ögl.

D. Chatr.: Mo Segner, schi che mê aise success? Tschaunta't, tschaunta't!

D. Clergia: (da la vart) Eau craj, schi la-fè ch'ella so già qualchosa. (dad ot) Eau nu füss gnida uschè bod, ma eau nu he pü pos fin cha nu sè scha tü hest udieu eir tü qualchosa da quella misteriusa istorgia chi vain quinteda per vschinauncha intuorn.

D. Chatr.: Mo Dieu ans preserva, schi che?

D. Clergia: Hest gieu udieu eir tü cha gniva quinto, cha l'Eva Duoch ho d'avair dit cha gnarò il di, cha il pü bel giuven d'Engiadina dumanderò il maun da sa figlia.

D. Chatr.: Schi, Duri, il guiteder ans ho quintedas ch'ella hegia dit que eir üna vouta a sa duonna. Ma nussas ans vains impissedas cha que saja sto ün dals solits discuors da quista povra femna amaleda.

D. Clergia: Schi güst que cha m'he impisseda eir eau il prüm. Ma uossa pür memma tem cha saja tuottüna qualchosa vaira landervi.

D. Chatr.: Mo che cha tü discht, Clergia.

D. Clergia: Fin ad her nun podaiva crajer. Ma her saira he vis cun mieus egens ögls —

D. Chatr.: Che hest vis?

D. Clergia: A gnir our da sia chesa.

D. Chatr.: Ma chi?

D. Clergia: Ma eau nun suos-ch bod dir.

D. Chatr.: Mo in nom da Dieu, tü'm fest ster sül chöttel. Schi di, ais que qualch'ün ch'eau cognuosch?

D. Clergia: Cha tü cognuoschast? Pür memma, schi — chera Chatrina, fo't curaschi, forsa cha que nun ais auncha uschè mêl. Eau nun avess forsa stuvieu gnir — ma as tratand da vos — da vos —

D. Chatr.: (cun anguoscha) Gudench!

D. Clergia: Schi, propi da vos Gudench. Impaissa't cha l'haun vis ad ir aint diversas voutas in chesa da las Duochas, e scu dit, her l'he eau vis svesa a sortir traunter di e not.

D. Chatr.: (sculozzeda) Mieu Gudench in chesa da las Duochas! Furtüna da Dieu — che pudess el avair da fer in quella chesa dal malam?

D. Clergia: Sest tü? Eau nun savess neir eau, ma che voust oter cu cha quista stria l'hegia savieu trer aint. T'algor-dast que chi gniva quinto da quella stria da Puntraschigna, chi ho savieu fer ir la müsted da quella bella giuvna d'üna da las prümas famiglias cun ün pover baveder.

D. Chatr.: Schi, schi cha m'algor e que be our da vendetta, pervia cha la matta avaiva fat snöss da la stria.

D. Clergia: Schi e craja pür cha la Duocha ais capabla da tuot.

D. Chatr.: (da la vart) E mieu sömme. (dad ot) Segner, Segner, mieu pover Gudench. Grazcha cha tü est gnida am dir la chosa. Uschè puderò l'aviser a temp e, scha Dieu vout, il salver.

D. Clergia: Ma chera Chatrina, per l'amur da Dieu nu'l dir ünguotta. Que pudess güst'esser sia rovina e sia perdiziun.

D. Chatr.: Ma schi — schi, che dessa fer —

D. Clergia:

(pigliand ün s-charnütsch our d'giloffa e guardand intuorn)

Co mia chera, eau t'he purteda ün mez cha sun steda hoz svesse a piglier sü tar l'homet d'Albanas per ch'üngün nun sapcha per chi. El ho dit cha que ais ün tè da risch starnüdella cun aint üna puolvra d'elexir cunter — amur d'artifizi. Fo piglier pü bod pussibel a tieu Gudench, ün cupign sair'e damaun. Que al faro gnir da starnüder e que ais il megldrer segn cha l'effet ais co.

D. Chatr.: Ma cu poss t'ingrazcher, tü m'hest rendida ün servezzan ch'eau nun at smancheregia ils dis da ma vita. Segner, Segner, be cha que possa güder!

(Ellas vaun tschantschand vers l'üsche, intaunt cha la tenda crouda)

IV. QUEDER

(Via a Schlarigna: a dretta: La chesa da duonn'Anetta Petz, cun porta e baunchet davaunt porta; davous chesa üert e cligna; sur il baunchet üna finestra d'stüva. A schneustra: La chesa dal Sar Mastrel; as vezza üna finestra e la porta d'cuort davousvart il talvo. Davauntvart ün bügl)

I. SCENA.

(La scena resta ün momaint yöda. Saira da cler d'glüna)

Las giuvnas: (ün oda da dalöntsche a chanter las giuvnas; il chaunt vain adüna pü daspera, zieva ün momaint las giuvnas arrivan da schneustra sül palc a duos ed a trais a bratschas chantand: „Chanter chantessa, scha füsse chanterina“ — — — Ellas glivran la chanzun sül palc)

Deta: Cò füssans! — Eau s'ingrazch da la cumpagnia. La prossma vouta as spet darcho tar me.

Babigna: Na, na, Deta, que tuocha uossa darcho a me. Tar te essans stedas be d'incuort.

Neisa: Tü Deta averost bod occasiun da'ns invider darcho üna vouta, e na be a tramegl, ma a festager — — —

Babigna: Uossa na cumanzer a tantèr. Ün pô vo bain, e'l spass ais bel, cur cha l'ais cuort. — Ma dschè ün pô, avais udieu eir vussas qualchosa d'üna mezza saira, chi avess d'avair lö?

Mierta: }
Staschia: } D'üna mezza saira?

Nuttigna: O, que füss stupend!

Annamaria: Da chi hest tü Babigna quaista novited? T'haun fors'ils giuvens già ditta qualchosa?

Babigna: Mo, Curo m'ho be dumandeda, scha in cas volessans — — —

(as oda a chanter da dalöntschi giuvens)

Anguoscha, giainsa, .giainsa, cha vegnan güsta. Schi buna not, Deta!

Diversas: Schi, schi, a vegnan, a vegnan!

(salüdöz cun Deta: tuottas'as partan a'dretta, mentre[cha Deta vo in chesa)

2. SCENA.

(La scena resta ün momaint vöda: il chaunt dals giuvens vain saimper pü daspera ed els arrivan allura da schestra sül palc chantand: „Ad eiran trais sudos“ — — — Els glivran la chanzun sül palc)

Curo: Quaista saira haun ellas fat svelt as separer.

Padruot: Crajess eir eau. Cur cha nus eirans giossom Crasta, schi passaivan ellas güsta aint da vschinaunchà.

Toni: Be gni, nus las chatterons bain auncha d'avaunt qualche porta. (as volva per partir)

Curo: (il clappand pel bratsch)

Schi, ma il prüm volains tuottüna fer giò pervia da la mezza saira.

Toni: Ah güsta, la mezza saira.

Padruot: Eau s'he già dits, cha podessans arrandscher quista mezza saira.

Toni: Ma chi so, scha las mattas haun buonder.

Curo: Buonder, ellas? Allura füss que mêl avuonda. Sotter sotane adüna gugent.

Battista: Eau sun da l'idea da Padruot.

Curo: Bain, schi restains inclets uschè, e fains dimena quista mezza saira, o vulais forsa vuscher giò?

Tuots: Na, na!

Gudench: Schi allura nu's vögl tegner sü pü lönch. Schi buna not!

Tuots: Buna not, buna not! (salüdöz)

3. SCENA.

(zieva cha'ls giuvens sun partieus, restan inavous be Gudench e Giachem)

Gudench: Giachem, fo il bain dad ir aint a vair cha nun sajan visitas! (do ün starnüd)

Giachem: Schi spetta cò ün momaint, eau vegn dalum.
(aintra in chesa)

Gudench: Eau stögl fer ün'attenziun dal trenta, ch'ün-gün nun am trappla da quaistas uras in chesa da duon'Annetta, uschigliö damaun tuot Schlarigna savess e'm chüress sü la saira.

Giachem: (sortind da chesa) Que ais bun, cha sun sto a vair! T'impaisat, cha'd ais cuaint, duonna Clergia, e cur cha quella vain, nun chatt'la pü la via dad ir a chesa.

Gudench: Sgür ch'ella ho darcho da svöder ün sach noviteds. (do ün starnüd)

Giachem: Schi, schi, ell'eira in granda discussiun, e nun ho niauncha bado, cur ch'eau d'he aviert l'üsch. — Ma taidla, Gudench, nu volainsa ans tschanter aunch'ün momaint cò sül baunchet? Ad ais uschè üna bella saira.

Gudench: Gugent, fich gugent, uschè am passa vi il temp taunt pü svelt, fin cha quaista benedida duonna Clergia da la pulenta as so decider dad ir per sieu fat.

(as tschauntan sül baunchet)

Giachem: Nun as haun aunch'inachüerts ünguotta tar te in chesa, cha tü vainst mincha saira no star tar nus e tuornast uschè tard?

Gudench: Na, fin uossa na. Ma quaista saira a tschaina pustüt la mamma am guardaiva uschè singulermang, scu sch'ella savess qualchosa. (do ün starnüd)

Giachem: Ma scha tü hest la starvera, schi ais que megl-der da nu'ster a plaz da quaistas uras. Ad ais tuottüna frais-chet.

Gudench: Na, na, be stainsa, eau nun he la starvera. Que stu be esser, cha d'he da starnüder, pervia cha ma mamma m'ho fat baiver ün tè uschè curius cun aint tuot il pusibel, dschand ch'eau guard'our mêl. — Güsta, da che discurrivans?

Giachem: Tü dschaivast, cha ta mamma at guardaiva uschè curius quaista saira. Schi hest forsa fat canera her saira?

Gudench: Na, na, eau d'he fat güst'uschè plaunin scu'l solit. Eau vegn adüna tres talvo, stach ün'assa da las mezzas glünas, sort e la met vi cunter, uschè cha üngün nun as po inacordscher d'ünguotta. Allora travers vi svelt la straglia e vegn aint da vossa cligna.

Giachem: O, tü furbazzun, per ünguotta cha l'üsch da la cligna nun sgrizcha pü!

Gudench: Schi, schi, Deta l'ho üt già il di zieva cha sun sto vi la prüma vouta. — Ma uossa stögl be ir svelt vi'n chesa a der la buna not als mieus e fer finta dad ir in let, e cur cha duonna Clergia ais partida, (do ün starnüd) gnarò vi tar vus.

Giachem: Bain, eau at farò ün segn, cur ch'ell'ais davent.

Gudench: E che segn?

Giachem: Eau fatsch glüsch in mia chambra, ed allura poust gnir sainza pissier. (as oda da dalöntschi il guiteder)

Gudench: Schi grazcha, Giachem, ma aise già uschè tard? Dunque a bun ans vair! (aintra in chesa Salis)

Giachem: A bun ans vair! (per se) Schi, propi ün stupend giuven, quel Gudench, eau nun se, che ch'el fess per ma sour. Scu quella nun podess esser pü fortunèda.

aintra in chesa

4. SCENA.

Duri:

(arrivand da schnestra sül palc, vstieu da guiteder cun chapütscha da pel da vuolp, bastun e linterna, clamand las 10 e chantand ün versin da guiteder.)

Cò füssa darcho sün quaist trist lö. Be cha que füss già passô, perche per dir la vardet, am stramaint eir eau terribel, d'am lascher aint cun quaista schnuaivla visiun. Ed allura, la responsabiled he eau, scha da la temma il sai mastrel avess da gnir aint in üna greiva malattia e simlas chosas. — E dall'otra vart craj, cha he be fat mieu do-vair, al communicand quista gramazchus'istorgia. Scha po-dains be piglier il prüm quel miel curaschi in murütsch, schi craj tuottüna, cha la chosa giai'our in bain. — Auncha pü cu ün'ura vo que. — Basta, eau stuvaregia be ir inavaunt.

(Chaunta e clama darcho las 10)

5. SCENA.

(mentre cha Duri clama las uras, arrivan da dretta Battista e Curo)

Battista: Eh, Duri, am pera cha'd essas pulitamaing our dal chalender quaista saira.

Curo: Schi, schi, vus avais sgür darcho gieu ün magöl da memma!

Duri: (da grit) Che? Scha'm vulais tegner per nar, schi be dschè, cha allura avais da fer il quint cun me.

Battista: Be plaun, be plaun, Duri, que sarô bain permiss d'as render attent, scha clamais las 10, cur cha d'ais las ündesch e mez passedas.

Duri: Che, las 11, üna pulenta, las ündesch!

Curo: Schi nu's algordais pü, ch'ans vais inscuntros giô tar la chesa dels Blaunchs, cha daiva güsta las 11?

Duri: Ah, las ündesch, anguoscha, allura haun Els bain radschun. Eau als ingrazch, mieu signuors, ch'Els m'haun rendieu attent sün mieu sbagl, e'ls dumand s-chüsa.

Battista: D'ünguotta, ünguotta, schi buna not, Duri.
(partan)

Duri: (als clama zieva) Buna not, buna not! — Üna bella cha he fat, e scha d'ais già las ündesch e mez, chi vegu dalum in stalla, cha'l sar mastrel am spetterô.

(aintra da cuort da chesa Salis)

6. SCENA.

(Dna. Annetta e dna. Clergia sortan da chesa Petz.)

D. Annetta: Tü avessast bain podieu ster aunch'ün mo-
maint, ma chera Clergia.

D. Clergia: Que ais vaira, ma dall'otra vart nu voless
fer scu tschertünas, chi nu chattan pü la via dad ir a
chesa, cur cha vaun üna vouta a tramegl.

D. Annetta: Tü vainst fich d'inrer, e poust bain ster
ün poin pü lönch. Que nun ais auncha scu dna. Barbla, chi
nun so pü glivrer, cur cha la cumainza a quinter qualchosa,
eir scha que avess dad ir fin mezzanot.

D. Clergia: Schi, que ais propi üna pidera terribla, quel-
la Barbla, ed üna laungia ho'la chi taglia e foura e vo scu
ün mulin da vent. Schi buna not, Annetta!

D. Annetta: Buna not, Clergia, lascha't vaira ün po
pü sovenz, nischi?

D. Clergia: (as partind) Schi, schi, dalum cha poss.
(vo ün pèr pass e tuorna)

Ah güsta, que cha't volaiva auncha dumander.

E tieu neiv Andrea pera da volair partir già l'eivna
chi vain?

D. Annetta: Schi, eau craj in venderdi.

D. Clergia: In venderdi? El nu volerò pruver Dieu e
partir il venderdi?

D. Annetta? Tü hest radschun, Clergia, eau vögl bain
vaira, ch'el parta ün oter di.

D. Clergia: Schi, buna not, ma chera!

D. Annetta: Buna not, Clergia!

D. Clergia: (fo ün pèr pass e tuorna)

O di'm be, Annetta, nun hest udieu ünguotta, scha sar
Andrea ho chatto da's marider?

D. Annetta: Eau craj da na, e tem be, cha'l resterò
ün giuven vegl. Ma scu uossa nun at vögl tegner sü pü
lönch e giarò in let, per cha tü possast ir a chesa. Schi, buna
not, Clergia!

D. Clergia: Buna not, Annetta, ed ünguotta in mêl!
(parta)

D. Annetta: Esser ais que propi üna terribla quella Clergia e tacha pês cu rescha.
(aintra in chesa)

7. SCENA.

(as oda in talvo ün starnüd)

Gudench: (stacha ün'assa del talvo, sorta e la metta vi cunter guardand intuorn)

Finelmaing ais ella davent, quella benedida pipa, perche Giachem ho fat glüsch in chambra. — Giachem!

Giachem: (respuonda giò da chambra)

Gudench: (vo vi tar la cligna ed aintra)

8. SCENA.

(appaina cha Gudench ais spariu in cligna, s'evra plaunin, plaunin la porta d'cuort e sortan Duri e Maschel, Janet)

Duri: (Terschand giò la buocha cun la mangia)

Eau saint cha que guot d'vin our dalla buot pitschna m'ho propi fat ün grand bain e m'ho do nouv curaschi.

M. Janet: Schi, schi, eir eau am saint rinforzo.

Duri: (guardand intuorn) Uossa mieu cher stimatischem sar mastrel e sar cumper al vögl il prüm musser precis il lö, inua cha quista terribla visiun passa e simlas chosas. Cha'l vegna be zieva me.

M. Janet: E'l versin? Eau nu'l se pü.

Duri: Que nun fo neir da bsögn, mieu stimatischem, cha'l lascha be fer a me. (vaun vers il talvo)

VeZZa'l, lò vain ella our dalla cligna, traversa la straglia e passa scu ün füm aint da quaista sfalizcha. — Nun ais que terribel?

M. Janet: Schi, propi sgrischus e quasi incredibel.

Duri: Zoppainans uossa davous il bügl, cha in poch momaint batta la mezzanot. (vegnan inavaunt vers il bügl ed as ferman dandettamaing. A batta las dudesch. Duri clappa a M. Janet pel bratsch)

Mieu stimatischem, cha'l guarda be, cha in stüva da duonn' Annetta ais auncha glüsch.

M. Janet: Chi so mê, que cha duonn'Annetta e sa figlia paun bain fer da quaistas uras?

Duri: Schi, que am piglia propi eir a me da buonder!
(as rampcha sül baunchet e cucca tres ünna sfalizcha dels uschöls)

M. Janet: Che vezzast, Duri?

Duri: (saglind giò dal baunch e clappand a M. Janet pel bratsch)
Dolur e misericordia! La terribla, giganta visiun ais cuaint in mezza stüva e prova da strangler a giunfra Deta!

M. Janet: Mò pussibel?

Duri: Schi, schi, povra disfortüneda. Be ch'ella podess piglier in maun ün töch d'paun, chi ais roba benedida, o ch'ell'avess la bun'inspiraziun da dir sü ün bap nos e simlas chosas, uschigliö nun se, que chi succeda.

M. Janet: Ve, mieu Duri, e güda'm sül baunch, cha possa vair quaista snuaivla scena cun mieus egens ögls, ma tü sto davous me, pront per am tegner, in cas ch'avess da croder in svanimaint.

Duri: Na, na, per l'amur da Dieu, eau nun poss sur-piglier la responsabilited!

M. Janet: Uossa na fer istorgias, Duri. Tü sest cha sun gnieu apposta per vair la visiun. Tschà, güda'm sü!

Duri: Schi, cha'l Segner al stetta tiers.
(güda il Sar mastrel sül baunchet e sto davous el cun la bratsch'avierta)

M. Janet: (Ziev'avair guardo ün momaint)
Schi, mieu cumper, eau vez tuot precis scu cha tü hest dit.
(tuorna a guarder cun grand buonder)

Duri: Cha'l nun stetta memma lönch, cha que al podess fer ün grand dan.

M. Janet: (continua a guarder Tü hest propi radschun, mieu Duri, que ais sainza dubi la visiun, cha tü vzaivast a gnir our da la clinga da duonn'Annetta e da lô a passer tres las sfalizchas da mieu talvo.

Duri: Vezza'l, vezza'l mieu stimatischem, scha nun he dit la vardet?

M. Janet: Schi, ma uossa ais que auncha bger pês. La povra disfortüneda Deta Petz as defenda tuot que ch'ella po, e tuots duos as haun clappos intuorn culöz e provan d'as strangler l'ün l'oter.

(cun quists plets gnand giò dal baunch)

Duri: Zoppainans uossa davous il bügl, cha la visiun passerô d'ün momaint a l'oter.

M. Janet: Na, na, mieu cher cumper — eau craj cha vos bun bap avaiva bain radschun, cur ch'el dschaiva: Scha mê vzezzast da not qualchosa d'surnatürel, schi vo per ta via e nun ir a tschercher que cha tü nun hest pers. — El que vulainsa fer eir nus. Que ais sgür pü radschunabel e pü prudaint. Damaun vzarons allura. Buna not! (vo aint da cuort)

Duri: (immütieu da la temma e snuizzi sto ün momaint salda, vo lura ün pèr pass vers la chesa Petz, as ferma, squassa il cho, piglia lura ün otra direzziun, fo ün pèr pass, as ferma darcho, scu giand in sön, vezza lura tuot in üna vouta, qualchosa chi as mouva da l'otra vart da la scena — Nina, chi vo sper las chesas vi. Ell'ho zuppo la linterna suot il mantel.)

Nina: (da la vart) Chi so inua chi sun ieus?

Duri: (da la vart) Furtüna granda — ün'otra visiun.

Nina: (da la vart) Dieu'ns preserva — chi po que esser?
(Els s'approssman pass a pass)

Duri: (da la vart) La vain vers me.

Nina: (da la vart) Anguoscha da Dieu, que ais ün spiert.

Tuots duos dian sü il versin da scongürer spierts il prüm mez suot vusch allura vi e pü chi s'approssman, vi e pü dad ot.

Duri: (ozand dandettamaing la linterna vers Nina) Nina Bütz!

Nina: (filanteda) Ah, essas vus, miserabel sogget. Iz as fer arder cun voss senchs e vossas urazchuns. S-chavezzo melnüz carogn. Che vais dad ir la not i'faira a fer temma a la gliעד, chi vo per sias vias. A meritessas bain, ch'ün as pigliess la piazza, vus infama canaglia!

Duri: (resta lo petrificho e nun so dir put. Maschel Janet ais gnieu sün porta. Nel fuonz as vezza a Gudench e Deta chi cüccan davous il talvo ouged as zoppa)

La tenda crouda.

V. QUEDER.

(Plazza scu tar il IV. queder. Deta ais a bügl e leva. Nina sorta da la chesa cun ün u duos schechs a piglier ova. Schech = sadellas)

Nina: (sorriand) Bun di, Deta, bun di!

Deta: Bun di, giunfra Nina. Essas pera da buna glüna hoz.

Nina: Schi, schi, ma chera. E sè eir perche. Hoz saro il grand di. Eau m'he bain inachüerta, che chi's passa. Hahaha! — Il vegl saglia per chesa intuorn scu sch'el avess vainch ans. E fingio d'üna buna pezza é'l sün stüva sura cun Gudench ed uossa é'l gnieu a clamer la patruna e tuots duos sun ieus insembel sü per s-chela riand e tschantschand suot vusch. Schi, schi, ma chera, a te possa bain dir: Que sun las confidenzas, schi las confidenzas. Il pulschain ho finelmaing ruot il crös ed in quist momaint ais el cussü, chi tschüvla. O algrezcha ineffabla ed a dir cha sun steda eau chi l'he cussglio da la piglier. — Ma eau stögl be ir, perche d'ün momaint a l'oter am claman eir a me sgür e tschert cussü. (vo chantinand „O ama chi t'ama“ vers la porta)

Gudench: (sorta in granda prescha ma as ferma dandettamaing in as vzend in fatscha a Nina, sainza dir pled)

Nina: Bun di, bun di, Gudench — ebain mieu cher figl, e bain mieu furtüno spusin, che t'ho dit ta Nina, ch'ell'ais s-chaffida ch'ella vezza pü dalöntschi cu tuots oters. Schi, schi, figl amo, ta Nina ho vis e previs e predit. Ve, mieu benedieu ögl gross, e lascha't straundscher cunter mieu cour e t'benedir. (ella al brauncla e nun lascha gnir a pled)

Uossa vögl allura vair, che chi dscharo il vegl, sch'el suoscha auncha gnir cun sieu destin, hahaha! Ed uossa di la s-chetta, la püra vardet, nischi Gudench, cha la müsted ais ida her, e cha tü est ieu apposta gio Zuoz a la dumander.

Gudench: Na, mia Nina, ni her ni sterzas. (La trand vers il baunchavaunt p.) Mì ve no e tschaunta't — eau at vögl dir uossa tuot (vers Deta) Vo a clamer tia mamma e gni allura no insembel, cha possas eir vus s'allegrer cun nus. (Deta vo in sa chesa)

Gudench: (a Nina, chi nun vain zieva)

E bain, mia chera, sco ch'eau d'he già dit a mieus genituors vögl fer eir a te la confidenza, cha per cumpagna diletta da

vita d'he tschernieu la figlioula da ma mamma «Deta Petz»,
nossa chera chantunaisa, ch'eau sè cha taunt tü scu mieus
genituors volais ün grand bain.

(Duonna Chatrina ais intaunt gnida sün porta)

Nina: (resta durant ün bun momaint scu petrificheda, sainza dir pled,
cuvra allura la fatscha culs mauns e scufuonda ad ota vusch)

Oh disfurtüneda, povra creatüra ch'eau sun — — —

Gudench: Mo mia chera, chera Nina — — —

Dna. Chatr.: Mo ais que pussibel, Nina, nun at füss'la
bainvisa?

Gudench: Tü la cognuoschast scu sch'ella füss tia figlia,
ed avaivast adüna üna granda chosa per ella e per sia mamma,
duonn'Annetta.

Nina: adüna scuffond Na, na, que nun ais que, ma la ver-
guogna, cha eau, güst eau nun m'he inachüerta cha tü
vulaivast bain a Deta.

Dna. Chatr.: (cont) E cha que nu t'ais gnid'ad imaint
da'l cussgler e dir cha Deta füss quella ch'il cunvgniss il
mejl. E cha güst ad ella nun hest propost, scu cha tü hest
propost a tauntas otras. — — —

Nina: (fand da schi cul cho)

Schi, eau am stögl vergugner our ils ögls, schi-la-fe-da-Dieu,
schi.

Dna. Chatr.: Mo allura, vela que la spaisa da fer taunta
cumedgia.

Gudench: Tü hest managio bain, chera Nina, e tuots at
savains gro istess.

Nina: Schi, tü vzarost, scu cha tuot, postüt il sar pa-
trun am minchuneron d'ün cuntin e dscharon: Tü chi hest
saimper dit, cha il Segner t'ho s-chaffida cha in tuot vez-
zast pü dalöntsch cu'ls oters, in quist affer nun hest vis zist
dal vivaint Dieu pü chi nus.

Gudench: Na, na, nu tmair.

Dna. Chatr.: Mo bain, schi hegiast pazienza, ün po
meritast que tuottüna.

Nina: E que nu fess auncha tuot ünguotta. Il pês ais cha da uoss'invi, Maschel Janet ans turmentero pü cu mê cun sia eternela sentenza «Tuot ais destin» — oh eau sun üna povra disfurtüneda! — (crida darcho)

Gudench: (bunariamang, l'atrand a sè)

Mo Nina, Nina, tü nun poust crajer, quaunt mêl cha que am fo d'at vair usché. Tü sest cha eau t'am scu üna mamma, que cha tü eir meritast. Mieus genituors avaivan larmas i'ls ögls dal dalet, curcha haun udieu ch'eau d'he tschernieu a Deta.

Dna. Chatr.: Füss que forsa sto meglder ch'avessans survgnieu scu brüt qualche signura, chi l'avess piglio be per sia bella mondura?

Gudench: Ed avess fat la «granda dama», avess lascho lavurer a vussas ed as servir davaunt e davous.

Dna. Chatr.: Ed avess do dal nes da tuot que chi,'s faiva.

Gudench: E poi sest ma Nina, cha scha'l Segner ans benedescha cun creatürinas cheras, schi üna da nossas figlias vögl chi hegia nom Nina Salis, Nina da Salis, u magari scha tü prefereschast, la metteronas nom: Nina Bütz.

Nina: (dand ün sagl in peis, il clappa pels bratschs ed il sgualatta cun forza)

Dizgrazcho, malign, tü, tü, ch'eau am pü cu mieus ögls, tü chi est ma vita e ma sprauza sün terra, tü hest darcho sus-chieu dir que nom sgiamgeder e vituperus.

(as lascha darcho cruder sül baunch)

Oh Dieu, eau sun bain üna disfurtüneda — o, be cha pudess morir — — —

(A quists ultims plds Duonn'Annetta e Deta sun gnidas our da lur chesa, ed eir Maschel Janet ais gnieu our da porta. Deta cuorra vi e brauncla Duonna Chatrina e zieva sieu spus. Duonn'Annetta e Ml. Janet s'haun intaunt approssmos a Nina, chi cuntinua a crider)

Duonn'Annetta: Mo Segner Dieu, che furtünas aise cun Nina?

Nina: (scuffundand) O benedida duonn'Annetta, el, el Gudench, chi ho sus-chieu dir que nom infam e da bes-cha.

(Deta ho branclo eir a Maschel Janet)

Gudench: (tgnand il bratsch intuorn Deta)

Nina, Nina, tü est dvanteda ün vair infaunt. Eau d'he be dit cha nossa prüma figlina metterons nom Nina, e per la fer rir, d'he dît sch'ella preferescha eir «Nina Bütz». Ed uossa vezzast in che möd ch'ella am tratta e lura sest mamma, ch'ella ho saimper be plaunt e crido e nun am ho auncha, giavüscho bain.

D. Annetta: E perche plandschais e cridais?

D. Chatr.: Nun hest adüna dit eir tü, cha Deta, mia chera figlioula, ais üna breva, buna matta e cha tü la voust bain?

M. Janet: Que ais bain trid e sgrischus da fer uschè, be cha sapchas, e prova cha nun vulais bain ne brich ne zich a nos Gudench.

Nina: (As bütta scuffundand in bratsch da Gudench)

Schi, schi, cha eau at vögl bain, o schi, ch'eau t'am e pü chi tuottas otras creatüras in quist mond. Tü, be tü est mia vita e mia urazchun. Parduna'm amô infaunt e sajas benedieus tü e nossa chera Deta. (voe branclaa Deta) Sajas benedieus in vita e mort. Il Segner vögliä as combler da sa grazcha ed ineffabla bunted.

M. Janet: Ed uossa, mieus chers, gni tuots in chesa, cha volains festager quist di da leidezza e felicitèd per nus tuots in allegria e recognuschentscha invers il Suprem, nos Dieu, chi redscha, guida e destina tuot in quist muond ed ho do hoz cun quista müsted la prova pü palpabla, pü visibla, pü evidainta, cha

Tuot ais destin!

(Intaunt cha tuots aintran in chesa la tenda crouda)

Annotaziun.

La „Rimur in Chesa Salis“ po gnir deda cun u sainza l'epilog „Las Mantinedas“, chi gniaro publicho illas prossmas Annalas. Tar quist queder dramatic cun chaunt, chi rappreschainta la festa da la giuventüna il di da publicaziun, giovan ils actuors da la „Rimur“ be üna rolla secundaria, uschè ch'el po gnir do eir fich bain saporadamaing.

Scha nus nomnettan las tschinch parts da nossa cumedgia „queders“ impè dad „acts“, schi nu füt que forsa per indicher ün manguel d'acziun ma bainschi per fer sortir l'importanza da la „missa in scena“. La buna reuschida da la rappreschentaziun dipendero in granda part da tela. Ils queders stöglan der eir in regard a scenerias, costüms e mascas dals persunagis ün fidel ritrat da lö e temp da l'evenimaint. In quist rapport nu podains arcumander avuonda da nu spargner ingüna fadia.

Pür memma la granda part eir da nossas societats nu peran auncha d'avair inclet, cha üna buna rappreschentaziun dramatica dumanda üna lavur intensiva, fatta cun pazienza e perseveranza; güst uschè bain scu la preparaziun d'ün concert. Eir co voul que lungs exercizis, suot la direzziun d'ün dirigent (regisseur), chi nun ho be incletta e sens critic, ma chi so eir ils duvrer in möd da stimuler ils actuors adüna darcho a novs sforzs. El stu stasder e tgnair viv l'interess vi da la lavur, e fer cha mincha singul porta seis giò alla perfecziun ch'el cun sieus duns po porter. Minch'actur nun ho be d'as viver aint in sia rolla, la dand in ün möd pü natürel e vardaival pussibel — ma l'ir e gnir sülla scena, il discuorrer plaun ed in möd inclegentaival, mossas e gesticulaziuns, tout stu gnir exercito systematicamaing. Il savair copcher sieu model in movimaints e möd d'as exprimer, il savair der al tun da la vusch adüna la modulaziun tenor in stedi d'anim in il quel quist as rechatta faun l'artist dramatic. Ma cha'l dilettant s'inguarda pustüt d'exageraziuns e scu cha tar il porter avaunt üna chanzun, las singulas vuschs staun furmer ün insembel armonius, stu que esser il cas tar ün queder dramatic traunter actuors e sceneria.

Vi da quista lavur suot ün dirigent, chi ho la drett'incletta ed amur per la chosa, dessan il actuors avoir lur plü grand giodimaint e cun tela saron eir il pü bain recompensos

Ils autuors.

La „Rimur in Chesa Salis“ compariro eir in stampa separada. Il dret da rappreschentaziun po mincha societad obtgnair in retrand almain 10 exemplers a fr. 1.— da l'Uniun dals Grischs (Cumischiun dramatica).